Ազգ
Azg

Նոյեմբեր 20
Շաբաթ
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
9 տարի, թիվ 224 (475)
Գինը՝ 25 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետության 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIAI SU

Հայաստանը պաշտպանվում է հին թղթադրամներից

Նոյեմբերի սկզբից Հայաստանի մաքսային աշխատողները 1961-1992 թթ. տպագրված ավելի քան 1,5 մլրդ. ռուբլի են առգրավել դրանք հանրապետություն բերելու փորձ կատարելիս:

Այդ մասին նոյեմբերի 19-ին Սնարֆին հայտնեց Հայաստանի Հանրապետության մաքսային վարչության պետի տեղակալ Գրիգոր Մելքումյանը:

Ավելի վաղ, սեփական դրամանիշեր մտցնելու նախկին ԽՍՀՄ մի շարք հանրապետությունների որոշումներից հետո, Երեւանն ստիպված էր եղել սահմանափակել հին թղթադրամների ներբերումը Հայաստան: Մելքումյանի կարծիքով, այդ ամբողջ գումարը ամենայն հավանականությամբ նախատեսված է եղել դեռ սեփական դրամ չմտցրած Հայաստանում անշարժ գույքի ձեռքբերման համար:

Սնարֆ

Խմբագրական

Մեր ազգային դրամը

Անուղղակի աղբյուրներից մեր թերթի քաղած տեղեկութիւնները ճիշդ դուրս եկան՝ հանրապետութեան նախագահը երէկ պաշտօնապէս յայտարարեց, թէ նոյեմբերի 22-ից, ժամը 00-ից սկսեալ, Հայաստանի Հանրապետութիւնում շրջանառութեան է դրւում մեր ազգային դրամանիշը՝ դրամը, միաժամանակ շրջանառութիւնից հանւում է 1000, 5000 եւ 10000 1991-1992 թթ. դրամատոմսերը, դրանք 200:1 յարաբերութեամբ փոխանակելով հայկականի հետ, նոյեմբերի 22-ից մինչեւ 26-ը ներառեալ:

Տնտեսաֆինանսական ու հոգեբանական տեսակէտից ամենաանպատեհ պահն է ընտրուած ազգային դրամը հրապարակ հանելու համար: Բայց «ընտրուած» բառը պայմանական է բոլորովին: Բոլորին է յայտնի, որ այդ ընտրութիւնն ազատ կամքի արտայայտութիւն չէր ամենեւին, որքան ներսում եւ դրսում տիրող տնտեսական, քաղաքական եւ ինչպէս ասաց ՀՀ նախագահը, աշխարհաքաղաքական բազմաթիւ գործօնների, պարտադրանքների՝ պարտադրանք: (Այլապէս, ամիսներ առաջ տպուած մեր դրամը վաղուց շրջանառութեան կդրուէր): Պատկերաւոր լեզուով՝ հարկադիր վայրէջք, որի անվտանգութիւնը բազմաթիւ հարցականների տակ է դրուած: Շատ բան կախուած է օդաչուների հմտութիւնից, բայց նաեւ ուղեւորների դիմացկունութիւնից ու հանդարտութիւնից: Ինչ վերաբերում է վայրէջքի դաշտին, դեռեւս յայտնի չէ՝ ապահովութեան ի՞նչ միջոցներ են այնտեղ: Եւ դեռ՝ կլինի՞ արդեօք ապահովութեան որեւէ միջոց ընդհանրապէս:

Ինչ խօսք, վայրէջքի պատկերը պայմանական էր անշուշտ: Մեր տնտեսութիւնը ամենեւին էլ թռիչքների մէջ չէ, այլ ընդհակառակը՝ գահավիժող իրականութեան, որի ենթակայական թէ առարկայական պատճառների մասին այստեղ կարիք չկայ նորից գրելու: Եւ նորածին մեր դրամը, որպէս ամենաճշգրիտ ցուցանիշ, դատապարտուած է ներկայացնելու ճշգրիտ պատկերը մեր տնտեսութեան:

Սակայն՝ նաեւ մեր հաւատքի՞: Քանզի դրամը ամէն բանից առաջ վստահութիւն է ենթադրում: Այն ազգային տեսական սիմվոլիկա չէ այնքան, որքան ամենօրեայ գործառոյթ, կենսագործունէութիւն, որի նկատմամբ անվստահութեան ամէն մի դրսեւորում հասարակական է արժեզրկման, հետեւաբար՝ սեփական եւ ազգային աղքատացման: Գերզգայուն մի կենդանի է դրամը, ասել են ֆինանսագէտները: Եւ գերզգայուն ժամանակներում է մեր դրամը հրապարակ գալիս, դեռեւս 18-20 ական թթ. «ծախսվածի» թերարժեքութեան բարդոյթից մինչեւ հին խորհրդային ռուբլու անհասկանալի վախճանի հոգեբանական կնիքը: Հետեւաբար, մեր բոլորի գիտակցուած զոհողութեան, գուրգուրանքի ու յարգանքի կարիքն ունի այն:

Դրամը՝ այդ մենք ենք, մեր պետականութիւնը, մեր աշխատասիրութիւնը, մեր ձեռներէցութիւնը, մեր հասարակական կամքը: Պետութիւններ ու ժողովուրդներ ամէնից առաջ դրանով են ճանաչելու մեզ: Դրանով ենք մենք ստուգելու մեզ, մեր ներկայի կարողութիւններն ու ապագայի կարողականութիւնը: ■

ԵՐԵՎԱՆ-ԹԲԻԼԻՍԻ. «ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿՆ Է»

Նոյեմբերի 18-ին Վրաստանի մայրաքաղաքում մեկօրյա աշխատանքային այցով էր գտնվում Հայաստանի պատվիրակությունը վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի գլխավորությամբ: Հայաստանի եւ Վրաստանի կառավարությունների ղեկավարներ Հրանտ Բագրատյանը եւ Օթար Պացացիան ստորագրեցին արձանագրություն 1993 թ. հունիսի 15-ի (Թբիլիսի) եւ 1993 թ. սեպտեմբերի 18-ի (Ստեփանավան) համաձայնագրերի կատարման ընթացքի մասին, որոնք վերաբերում են մի շարք տնտեսական փոխհարաբերությունների:

Ինչպես Թբիլիսից հաղորդում է Սնարֆի թղթակիցը, կառավարական պատվիրակությունների բանակցությունների ընթացքում նշվել է, որ ավելի վաղ ընդունված արձանագրության համապատասխան ձեռք բերված մի շարք համաձայնություններ անբավարար են կատարվում:

Մասնավորապես, Վրացգազի վարչությանը հանձնարարված է անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկել Հայաստանին Թբիլիսիի ս.թ. հունիսի 15-ի համաձայնագրով սահմանված ծավալներով գազի մատակարարումներն ապահովելու նպատակով:

Ի գիտություն է ընդունվել, որ Ռուսաստանի, Վրաստանի եւ Հայաստանի էներգահամակարգերի համատեղ աշխատանքի վերականգնման նպատակով մինչեւ ընթացիկ տարվա նոյեմբերի 25-ը «Սաքէներգոյի» վարչությունը պետք է ապահովի Հայաստանին 10 մգվտ ծավալով ռուսական էլեկտրաէներգիայի տարանցումը 500 կվտ հզորությամբ Կովկասյանի գծի վերականգնումից ու միացումից հետո:

Վրաստանի իրավապահ մարմիններին հանձնարարված է առավել ներգործուն միջոցներ ձեռնարկել Վրաստանից Հայաստան ընթացող գնացքների, ուղեւորային ավտոբուսների եւ ավտոտրանսպորտի հատուկ պաշտպանությունն ապահովելու նպատակով:

Հայաստանի տրանսպորտի ու հաղորդակցությունների նախարարությանը եւ «Վրացավտոճանապարհ» պետական կոնցեռնին առաջարկված է քննության առնել Գյումրի-Ախալքալաք-Բաթում ավտոմայրուղու կառուցման ու շահագործման հարցը: Բանակցությունների ավարտից հետո Սնարֆի թղթակիցը Հայաստանի վարչապետ Հրանտ Բագրատյանին խնդրեց մեկնաբանել Թբիլիսիի հանդիպման արդյունքները:

«Արձանագրությունների առումով ես գոհ եմ արդյունքներից,- ասաց Հայաստանի վարչապետը: Հայկական կողմը հույս ունի, որ համաձայնագրերի բոլոր կետերը կկատարվեն:

Այն հարցին, թե նախատեսված է արդյոք պատասխանատվության մեխանիզմ Թբիլիսիում ստորագրված արձանագրության կետերը չկատարելու համար, Բագրատյանն ասաց. «Երբ երկու պետություններ, ճանաչված հարեւաններ, բարձր մակարդակով ստորագրել են պայմանագիր կամ համաձայնագիր, ապա նման փաստաթղթի նկատմամբ վերաբերմունքն էլ պետք է լինի պետական մակարդակով. պայմանագիրը պետք է անշեղորեն կատարվի:

Երկու կողմերը՝ Վրաստանն ու Հայաստանը, ելնում են փոխադարձ իրավունքներից ու պարտականություններից: Այսօր ամենագլխավոր խնդիրը հենց այս համաձայնությունների փաստական կատարումն է, որոնք առկա են ստորագրված արձանագրության մեջ»:

Սնարֆ

Ղարաբաղ

Հրետակոծվել են Բերդաշեն գյուղի դիրքերը

Երեկ եւ նախորդ գիշեր խաղաղությունը Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում շարունակում էր մնալ խախտված: Ստեփանակերտի մեր թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ հաղորդում է, թե ԼՂՀ պաշտպանության բանակի տվյալներով, վերջին օրերին հաճախացել են հայկական պաշտպանական դիրքերի հրետակոծումները: Այսպես, երեկ վաղ առավոտյան Աղջաբեդիի շրջանի ռազմական հենակետերից ծանր հրետանու եւ «Գրադ» կայանքներից հրետակոծվել են Մարտունու շրջանի Բերդաշեն գյուղի հայկական պաշտպանական դիրքերը: Նախնական տվյալներով, կան վիրավորներ: ԼՂՀ պաշտպանության բանակը ձեռնպահ է մնացել պատասխան հակամարտ գործողություններից:

Ղարաբաղի ռազմական հետախուզության տվյալներով, ԼՂՀ արեւելյան ռազմաճակատի այդ երկայնքով շարունակվում են ադրբեջանական բանակի ռազմական տեխնիկայի եւ կենդանի ուժի կուտակումները: Վերջին 2 օրվա ընթացքում Ղարաբաղի հետախուզները ռազմաճակատի հարավարեւելյան հատվածում արձանագրել են հակառակորդի 12 T-72 տանկի տանել, 18 «Գրադ» կայանք եւ 4 152 մմ-անոց հեռահար հրետանի: Ռազմական դիտորդների կարծիքով, այս ուղղությամբ հնարավոր է ադրբեջանական բանակի լայնածավալ գրոհ:

Ինչ վերաբերում է հայ-ադրբեջանական սահմանին, ապա այստեղ ռազմական որեւէ միջադեպ չի արձանագրվել: Մինչդեռ ադրբեջանական աղբյուրները հաղորդում են, թե իբր Հայաստանի հյուսիս-արեւելքում Ադրբեջանի Ղազախի եւ Թովուզի շրջանների ուղղությամբ հայկական ուժերը կենտրոնացրել են մոտ 5000 զինվոր, որոնցից հազարը ռուս վարձկաններ են:

«Ազգ»

Կարգավորում

Կազիմիրովը դեռ Բաքվում է

Ռուսաստանի հատուկ հանձնարարություններով դեսպան Վլադիմիր Կազիմիրովն առ այսօր գտնվում է Բաքվում եւ 6-րդ օրն է, ինչ ղարաբաղյան հակամարտության վերաբերյալ ակտիվ բանակցություններ է վարում Ադրբեջանի բարձրաստիճան ղեկավարության հետ: Այդ մասին հաղորդում է ադրբեջանական Թուրան գործակալությունը: Հետաքրքիրն այն է, որ նախապես ծրագրված էր ընդամենը մեկօրյա այց, որից հետո Կազիմիրովը կմեկներ Երեւան, այնտեղից՝ Ստեփանակերտ: Սակայն Ադրբեջանում Ռուսաստանի դեսպանատան մի պատասխանատու հայտարարել է, թե չի բացառվում, որ Բաքվի բանակցություններից հետո Կազիմիրովը կվերադառնա Մոսկվա: «Ամեն ինչ կախված է բանակցությունների արդյունքներից: Դրանց վերաբերյալ մենք առայժմ մանրամասն տեղեկություններ չունենք», հայտնել է նա:

Պետք է հասկանալ, որ Կազիմիրովը Մոսկվա կվերադառնա այն դեպքում, երբ Բաքվի բանակցություններն ավարտվեն անարդյունք: Իսկ դա իր հերթին կնշանակի, որ Ադրբեջանն ամենայն հավանականությամբ կմերժի ԵԱՀԽ նոր ժամանակացույցը:

Սնարֆ

Երկաթուղի

Թբիլիսի-Սադախլու ուղեմասում երթեւեկությունն սկսվեց

Թբիլիսի-Սադախլու ուղեմասում գնացքների երթեւեկությունը վերսկսվել է: Այդ մասին նոյեմբերի 19-ին Սնարֆին հայտնեցին Վրաստանի ՆԳՆ մամուլի կենտրոնում:

Ավելի վաղ, արդեն հաղորդվել էր այստեղ երկաթգծի հատվածի պայթեցման մասին, որը նոյեմբերի 18-ի առավոտյան կատարել էին անհայտ անձինք: Այդ փաստի առթիվ քննություն է անցկացնում Վրաստանի անվտանգության նախարարության քննչական բյուրոյի աշխատակից Ալեքսանդր Նոնիեւը, որը Սնարֆի թղթակցին խոստացավ բառացիորեն երկու-երեք օր հետո պարզություն մտցնել այդ գործում:

Դրա հետ մեկտեղ Հայաստանի արտգործնախարարությունը պատահարի համար նոյեմբերի 18-ին մեղադրել էր Ադրբեջանի պաշտոնական իշխանություններին:

Սնարֆ

Երկաթուղային աղետ Հայաստանում

Հինգշաբթի լույս ուրբաթ գիշերը Հայաստանի հյուսիսում տեղի ունեցավ խոշոր երկաթուղային աղետ: Թումանյան-Քոբեր հատվածում էլեկտրագնացքի անջատման հետեւանքով բախվեցին երկու էլեկտրաքարշ: Ինչպես հայտնեց Հայկական երկաթուղիների պետի օգնական Սերգեյ Ղազարյանը, կան մարդկային զոհեր, որոնց թիվը ճշտվում է:

Սնարֆ

Աշխարհ

Թուրքիան մերժում է հրեաներին

Նոյեմբերի 16-ին ավելի քան 120 հրեաներ Հայաստանից անցան Վրաստան, այն բանից հետո, երբ թուրքական իշխանությունները չթույլատրեցին նրանց ինքնաթիռին հատել իրենց տարածքը Իսրայել հասնելու համար: Հրեական գործակալության պաշտոնյաները, որոնք կազմակերպում են այս օդային կամուրջը, մեկ օր անընդհատ բանակցություններ վարեցին թուրքական կողմի հետ, սակայն հաջողության չհասան: Գործակալությունը Բեն Գուրիոն օդակայանում սպասող հարազատներին հայտնեց, որ ներգաղթողները փոխադրվել են Թբիլիսի, որտեղից թռիչքները թույլատրված են, գործակալության ներկայացուցիչների խնամքի տակ են եւ շուտով տեղ կհասնեն:

Ջերուզալեմ փոստ

Ճշտվում են մանրամասները

Իսրայելը եւ ՊԱԿ-ը համաձայնության հասան Գազայի սեկտորի հրեա վերաբնակիչների անվտանգության պայմանների վերաբերյալ: Այս մասին հայտնեց Կահիրեում ՊԱԿ-ի ներկայացուցիչը, ավելացնելով, որ Գազայից եւ Երիքովից իսրայելյան զորքերը հանելու համար դեռ երեք հարցում անհրաժեշտ է փոխըմբռնում՝ սահմանն անցնելու հսկման, արաբ բանտարկյալների ազատման եւ Երիքովի սահմանների վերաբերյալ: Մինչդեռ իսրայելական բանակը գրավված տարածքներում ավելացրեց զորքերի քանակը, որպեսզի զսպի վերջին բռնության միջադեպերը: Իսկ չորեքշաբթի օրը արաբների ձեռքից Գազայում զոհվեց մի զինվոր, որով սեպտեմբերից հետո զոհված իսրայելցիների թիվը հասավ 12-ի: Այդ ընթացքում զոհվել է նաեւ 20 պաղեստինցի:

Երաշխիքներ օգնությանը

Բոսնիայի պատերազմող երեք կողմերը համատեղ հայտարարագիր ստորագրեցին, որով ՄԱԿ-ի օգնության շարասյուներին երաշխավորում էին անարգել երթեւեկություն ողջ ձմեռվա ընթացքում: Մինչդեռ ՄԱԿ-ի պաշտոնյաները հայտնեցին, որ Սարաեւոյի մոտ գտնվող հոգեբուժարանում հինգ հիվանդներ ցրտահարության պատճառով մահացան, իսկ մյուսները գտնվում են շատ ծանր վիճակում տաք հագուստների բացակայության պատճառով:

Այդիդը հայտնվեց

Սոմալիի ցեղային առաջնորդ Այդիդը դուրս եկավ իր թաքստոցից, տոնելով իրեն ձերբակալելու ՄԱԿ-ի հրամանի վերացումը: Նա հանդիպեց իր՝ Սոմալիի ազգային դաշինք կազմակերպության 4000 անդամների հետ եւ բանակցություններ վարեց ԱՄՆ դեսպանորդ Օուքլիի հետ: Այդիդը թաքստոցում էր գտնվում հունիսի կեսերից, երբ նրա զինյալները մեղադրվեցին 24 պակիստանցի զինվորների սպանության մեջ:

Բռնապետության հաստատում Նիգերիայում

Նիգերիայի նոր զինվորական ղեկավարն արգելեց ազգային երկու քաղաքական կուսակցությունները եւ ժողովրդավարորեն ընտրված բոլոր մարմինները: Չորեքշաբթի օրն իշխանության անցնելուց հետո ազգին ուղղված առաջին ռադիոուղերձում գեներալ Սանի Աբաչան հայտարարեց, որ բոլոր տեղական եւ նահանգային ղեկավարները կփոխարինվեն զինվորական հրամանատարներով: ■

digitised by A.R.A.R.@

Թե՞րթը թե՞ թղթակիցները

Երեկ Հայաստանի Հանրապետության արտգործնախարարության մամուլի և հասարակայնության հետ կապերի ծառայությունը մի հաղորդում էր ուղարկել մեր թերթին, որը նշվում էր, թե «ՀՀՊ Հայաստանում լույս տեսնող «Ազատամարտ», «Երկիր» պաշտոնաթերթերի, «Հայլուր» լրատվական գործակալության, ինչպես նաև «Գոլոս Արմենիի» թերթի թղթակիցները զրկվել են հավատարմագրերից»: Պատճառաբանումը տրվում էր հետևյալ պարբերությամբ. «Այս քայլերով Հայաստանի արտգործնախարարությունն իր բողոքն է հայտնում լրատվության վերոհիշյալ միջոցներով Հայ հեղափոխական դաշնակցության ղեկավար որոշ շրջաններից հրահանգվող այն հրապարակումների դեմ, որոնք նպատակ ունեն ստվերել և խաթարել կան բովանդակություն պարունակող վեճերում նպատակով դիրք սահմանելու ձգտումով վիճաբանությունները տեղափոխել անձնական վիրավորանքների և անհատներին անթույլատրելի միջոցներով վարկաբեկելու ծիրին ոլորտ»:

«Երկիր» օրաթերթի նոյեմբերի 18-ի համարում հավանական պատճառը մեկնաբանվում է այսպես. «Վերջին օրերի ընթացքում երկու անգամ «Երկիրի» էջերում տեղ են գտել արտգործնախարար Վահան Փափազյանի հասցեին քննադատական արտահայտություններ»:

Իսկ արտգործնախարարությունը նշում է, թե ««Երկիր» թերթի էջերում հրապարակված հավատարմագրումից զրկելու մեկնաբանությունը իրականությանը հերթական անգամ չի համապատասխանում, քանի որ լրագրողներին հավատարմագրերից զրկելու մասին տեղեկացվել է նշված հոդվածները լույս տեսնելուց շատ առաջ»:

Իրականում, թե ՀՀ ԱԳՆ մամուլի և հասարակայնության հետ կապերի ծառայության աշխատակիցների, թե «Երկիր» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր Էդուարդ Հարությունյանի, թե «Հայլուրի» տնօրեն Տիգրան Նաղդալյանի ասելով, «Երկիրի» թղթակից Ռուզան Մանուկյանը և «Հայլուրի» թղթակից Վարդան Թադևոսյանը նոյեմբերի 17-ին ներկայանալով ԱԳ նախարար Վահան Փափազյանի մամուլի ասուլիսին, մամուլի ծառայության աշխատակիցների կողմից զգուշացվել են, որ իրենք զրկված են հավատարմագրումից, և գնացել են: Այնուհետև, նախարարի ասուլիսի սկսվելուց 30 րոպե անց դահլիճ է մտել «Երկիրի» թղթակից Նաիրի Բաղդալյանը: Նախարար Վահան Փափազյանը ընդհատելով ասուլիսը, պրն. Բաղդալյանին դուրս է հրավիրել, տեղեկացնելով, որ «Երկիրը» զրկված է հավատարմագրումից:

Ինչ վերաբերում է այն փաստին, թե այդ մասին տեղյակ են պահվել մամուլի նշված օրգանները, ապա թե «Հայլուրի» տնօրենը և թե «Երկիրի» ու «Գոլոս Արմենիի» գլխավոր խմբագիրները նշեցին, որ իրենք ոչ միայն պաշտոնական որևէ փաստաթուղթ չեն ստացել այդ մասին, այլև չեն տեղեկացվել «նշված հոդվածները լույս տեսնելուց առաջ»:

Միայն մի բան է զարմանալի, թե ինչո՞ւ է ՀՀ ԱԳՆ մամուլի ծառայությունը «ժամանակավորապես» խախտելով մամուլի մասին օրենքը, իր հաղորդագրության մեջ նշում, թե «պատրաստ է քննարկել հիշյալ պարբերականների այլ թղթակիցների հավատարմագրման հնարավորությունը լրատվության այդ միջոցների ողջեցրած արտասովոր աշխատանքից հրաժարվելու պայմանում»: Ոչ հասկանալի է, արտգործնախարարությունը զրկում է թղթակիցների՞ն, թե թերթերին:

«Ազգ»

Դրամանիշ

Այսօրվա հարցերով դիմեցինք ԼՂՀ արտգործնախարարի խորհրդական Մանվել Սարգսյանին: Հարցը ուսակելով շատ լուրջ և քաղաքական, նա նշեց, որ Ղարաբաղում դեռևս ոչ մի որոշում դրամափոխանակության առնչությամբ ընդունված ու հրապարակված չէ: Եթե նույնիսկ կան ներքին պայմանավորվածություններ, ապա, բնականաբար, տեղեկություններն այդ մասին պետական գաղտնիք են: Խորհրդականը խորհուրդ տվեց հարցն ուղղել ժիրայր Պողոսյանին, որի հետ, ցավոք, չհաջողվեց կապվել:

Այդուհանդերձ, ի՞նչ դեր կխաղա ԼՂՀ-ի դրամաշրջանառության, ֆինանսական համակարգի հետ, եթե, ինչպես արդեն կասկածներ այլևս չեն մնում, նոյեմբերի 22-ից Հայաստանն իր ազգային դրամը մտցնի շրջանառության: ԼՂՀ-ն կօգտվի մե՞ր դրամական միավորից, թե՞ կպահպանի հին ռուբլին, այդպիսով Տաջիկստանի հետ մնալով նախկին ԽՍՀՄ տարածքում խորհրդային դրամ օգտագործող երկու հանրապետություններից մեկը: Ինչպես ցույց տվեց փորձը, հին ռուբլու դիմաց բոլոր պաշտոնները խիստ հարաբերական են: Ուրեմն, հիմա էլ բազմաչարչար

Ի՞ՆՉ ԵՎ ԻՆՉՊԵ՞Ս ԿԼԻՆԻ ԼՂՀ-ՈՒՄ

Ի՞նչ դրսևորումներ ունեն Հայաստանում դրամաշրջանառության կարգավորմանն ուղղված որոշումները, դրամափոխանակության նախապատրաստական միջոցառումները Լեռնային Ղարաբաղում: Ո՞ր դրամը պետք է շարժ ունենա այնտեղ նոյեմբերի 22-ից:

Ղարաբաղի շուկան պիտի ներարկվի արդեն ոչինչ չարժեցող դրամանիշերի ինտերվենցիայից:

Ըստ Նոյյան տապանի տարածած տեղեկության, 1993 թ. նոյեմբերի 18-ի դրությամբ, Ստեփանակերտի խանութներում վաճառվող մթերքներն ունեին հետևյալ գները (հին ռուբլով).

պոմիդոր (ծիրանի, դեղձի, սանձի, խնձորի)	0,5 լ	2210
տոմատ	0,8 լ	2600
կոնֆետներ		2800-3500
բլիթներ		1500
թխվածքաբլիթ		2300
հալվա, 0,5 կգ		1120

Ինչպես տեսնում եք, ղարաբաղյան գները ցածր են հայաստանյանից մոտ 2-3 անգամ: Պատճառը, ըստ երևույթին, ներքին արտադրական հնարավորություններից բացի, նաև Ղարաբաղն աշխարհի հետ կապող միակ գործոն կապի Հայաստանով անցնելն է: Հանգամանք, որը բույլ էր տալիս որոշակիորեն պաշտպանել ղարաբաղյան շուկան:

Թե ի՞նչ կկատարվի հայկական դրամի մուտքից հետո ԼՂՀ դրամաշրջանառության, ապրանքաշրջանառության հետ, ցույց կտա մոտ ապագան: Մի բան սակայն կասկածից վեր է, որ մեծածավալ աշխատանք է սպասվում Հայաստանի և ԼՂՀ դրամական համակարգերի փոխգործունեության կարգավորման ու կազմակերպման ոլորտում:

Հուսանք, որ այլոց և սեփական դառը դասերից քաղված փորձը թույլ կտա այս գործընթացում խուսափել երևելի բերացումներից ու սխալներից:

ՄԱՐՏՏ ԲԵԿՅԱՆ

Նշանակում

Նախագահը փոխեց մտադրությունը

Հայտնի է, որ ՀՀ կենտրոնական բանկի ներկա նախագահ Իսահակյանի տեղը զբաղեցնելու համար ՀՀ նախագահի խորհրդարանի հաստատմանն էր ներկայացրել «Արմենինվեստ» պետական արտաքին տնտեսական միավորման գլխավոր տնօրեն Արմեն Դարբինյանին: Հարցը դրված էր ՀՀ ԳԽ նիստերի օրակարգում, սակայն այդպես էլ չէր քննարկվում: Դրամի գերարժեզրկումը այս խնդրում իր ասելիքը մտցրեց նախագահը, վերանայելով իր առաջարկությունը, օրենսդիր բարձրագույն մարմնի դատին է հանձնել Կենտրոնական բանկի նախագահի նոր թեկնածուին ԳԽ առողջապահության և սոցիալական հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ, ՀՀՇ վարչության անդամ Բագրատ Ասատրյանին:

Վերջինս, մինչ ՀՀ պատգամավոր ընտրվելը, 12 տարի աշխատել է ԳԱ տնտեսագիտության ինստիտուտի «Ժողովրդագրության և աշխատանքային ռեսուրսների բաժնում, պաշտպանել թեկնածուական թեզը: Եվ թեև նա երբևէ ֆինանսական հարցերին անմիջապես չի առնչվել, սակայն այդ պաշտոնն ստանձնելու իր համաձայնությունը տարօրինակ չի համարում. «Բանկային համակարգը նոր պահանջների համաձայն վերափոխելու և ծայրահեղ անմխիթար վիճակից այն հանելու համար այսօր առավել շատ քաղաքական վճիռներ կայացնելու անհրաժեշտություն է զգացվում: Բացի այդ ակնհայտ է, որ այդ բնագավառը, ըստ էության, նոր է ձևավորվում և մասնագետները, որոնք այդպիսիք, հանրապետությունում փաստորեն չկան կամ են չգիտեմ նրանց մասին»:

Հ. Պ.

Երևան

Այնուամենայնիվ ջեռուցում կլինի

Վերջին երեք տարիների ընթացքում առաջին անգամ Երևանի բնակարանների մի մասը կտաքացվի ոչ թե էլեկտրական ու փայտի վառարաններով, այլ կենտրոնացված: Ինչպես հայտնեց Երևանի քաղաքապետի խորհրդական Մանյա Սարգսյանը, խոսն օրվա ջեռուցման ծագումով այսօր արդեն ապահովված է Դավիթաշենի բաղամասի կաթսայատունը, շարունակվում է վառելանյութի ներկրումն Արարատյան և Հարավարևմտյան զանգվածներ: Այդ աշխատանքը Երևանի քաղխորհրդի գործկոմն իրագործում է տրանսպորտի նախարարության հետ համատեղ: Ընդամենը կաթսայատները կապահովվեն 80 հազար տննայով, ինչը հնարավորություն կտա Երևանի բնակարանային ֆոնդի մոտ մեկ երրորդը ջեռուցել դեկտեմբերի 1-ից մինչև մարտի 1-ը: Քաղաքապետարանի աշխատողների կարծիքով, որոշ շրջանների կենտրոնացված ջեռուցումը կթուլացնի Երևանի էլեկտրամատակարարման լարված վիճակը:

Մնար

Պարտատոմսեր

«Հայխնայբանկը» դեռևս շահումները չի վճարի, ելնելով խաղաքացիների շահերից

ՀՀ պետական ներքին փոխառության պարտատոմսեր էր տպագրվել 2 մլրդ ռուբլու գումարով, քնդ որում՝ 2 միլիոնը 500 ռուբլանոց, 1 միլիոնը՝ 1000: Նոյեմբերի 1-ի դրությամբ իրացվել էր 300 մլն ռուբլու արժեթուղթ: Իսկ օրերս կայացած խաղարկության ժամանակ, ինչպես և խոստացել էր պետությունը, ընդհանուր շահագումարը կազմեց 60 մլն ռուբլի, այսինքն զրանց վեց 1000-ից մինչև 1 մլն ռուբլի 14329 շահում:

Համաձայն նախապես հայտարարվածի, շահումների գումարային արժեքը ընդհանուրի, այսինքն 2 միլիարդի 3 տոկոսը կազմեց: Սակայն, ինչպես տեղեկացանք «Հայխնայբանկից», դրամատունը չի շտապում վճարել շահագումարները ելնելով հենց խենց խաղացողների շահերից: Հարցին, թե ի՞նչ դրամանիշերով կկատարվեն վճարումները, «Հայխնայբանկի» ավանդների և արժեթղթերի կառավարչության պետ Ահարոն Ահարոնյանը վկայակոչելով այս հարցում իր անձեռնհաս լինելը, պատասխանեց, որ դա ՀՀ կառավարության և Գերագույն խորհրդի մակարդակով լուծվող հարց է, այնուհետև ավելացրեց, որ ամենայն հավանականությամբ նոր դրամով:

Խոսելով մեզանում ներմանակը չունեցող այս պետական արժեթղթերի տարածման հեռանկարների մասին, նա նշեց, որ նոյեմբերին սկսված իրացումը շատ բարեկամական ընթացք ունի և ըստ կանխատեսումների, տարեվերջին նոյեմբերի 1-ի ցուցանիշը կկրկնապատկվի, այսինքն այս միջոցով դեպի պետական բյուջե ուղղված դրամական զանգվածը կգնահատվի 600 մլն ռուբլի (կամ համարժեքը): Նման լավատեսության հիմքում այս արժեթղթի «մեջքին» կրեն երաշխիք պետությունը (պետական պարտավորության) լինելն է: Ու թեև ոչ պետական սեկտորը նույնպես նմանատիպ արժեթղթեր է թողարկում, անհամեմատ ավելի բարձր շահաբերությամբ, այդուհանդերձ, այդ արժեթղթերը մրցակից չեն ՀՀ ֆինանսների նախարարության թողարկածին: Այս են վկայում ինչպես վերջինիս գնալով աճող պահանջարկը, այնպես էլ բացառապես կանխիկով իրացվելու փաստը: Ի տարբերություն ոչ պետական արժեթղթերի, որոնք կարող են ձեռք բերվել նաև անկանխիկ վճարումով, պետական շահող պարտատոմսի միայն կանխիկով իրացվելը նպատակահարմար է (և հուսանք, որ դրական արդյունքները երկար չեն սպասեցնի) մեր դրամաշրջանառության կարգավորմանն ու առողջացմանը:

Այն հարցին, թե այս պարտատոմսերը որևէ կերպ երաշխավորված պաշտպանվա՞ծ են արդյոք արժեզրկումից, Ա. Ահարոնյանը պատասխանեց, որ առայժմ նույնկերպ, ինչպես որ շրջանառող դրամը: Այս փոխառության տոմսը այսօրվա վիճակով դեռևս ինդեքսավորված չէ, սակայն նախատեսված բոլոր շահումները անկասկած վճարվելու են: Իսկ 1994 թ. հունվարի 1-ից, երբ կառավարությունը գնա դրան, կբարձրացվեն և վաճառքի գինը, և վճարումների (շահումների) չափը: Ասել է, թե պարտատոմսը, ելնելով առաջարկ-պահանջարկ հարաբերակցությունից, կամաց-կամաց կանի իր նոմինալ արժեքից, ձեռք բերելով իրական արժեթղթին բնորոշ «դիմագծեր»:

[illegible] ՄԵՆԵՋՅԱՆ

Ընդդիմություն

Ճգնաժամից ելք են փնտրում

Նոյեմբերի 18-ին Հայաստանի Դեմոկրատական կուսակցության նախաձեռնությամբ տեղի ունեցավ Հայաստանի տնտեսական քաղաքականությանը նվիրված գիտավերլուծական խորհրդաժողով, որը վարում էր ՀԴԿ նախագահ Արամ Սարգսյանը: Ներկա էին քաղաքական կուսակցությունների ներկայացուցիչներ, անվանի տնտեսագետ գիտնականներ: Ելույթներ ունեցան ակադեմիկոս Միքայել Քոթանյանը, ԳԱԱ թղթակից անդամ Վլադիմիր Խոջաբեկյանը, ՀՀ ԳԽ տնտեսական ինքնուրույնության և տնտեսական բարեփոխումների մշտական հանձնաժողովի նախագահ Ռուբեն Թորոսյանը, Սահմանադրական իրավունքի միության նախագահ, պատգամավոր Հրանտ Խաչատրյանը և այլք:

Խորհրդաժողովում ստեղծվեց հանձնաժողով, որը նոյեմբերի 25-ին խորհրդաժողովի կազմին կներկայացնի Հայաստանի տնտեսական քաղաքականությանը և հակաճգնաժամային ծրագրին նվիրված փաստաթուղթ: Հանձնաժողովը ներկայումս մշակում է Հայաստանի տնտեսական ծանր վիճակը շտկելու հայեցակարգը:

ՆՏ

Կարճ

Իրանցիները օգնում են ադրբեջանցի փախստականներին

Իրանական «Զիլալ Ահմեդ» ընկերությունը տարածել է ադրբեջանցի փախստականներին Իրանի մարդասիրական օգնության հաստատման միջոցառումների ցանկը: Այդ մասին Խաբարտերվիսի թղթակցին հայտնեցին Ադրբեջանի արտգործնախարարության մամուլի ծառայությունում՝ վկայակոչելով հանրապետությունում Իրանի դեսպանությունը: Փաստաթղթում նշվում է, որ «Զիլալ Ահմեդ» ընկերության աջակցությամբ զանգեզուրցի փախստականների համար Իրանի Փարսաբադ ավանում խփվել է 10700 վրան: Ադրբեջանի Իմիշլիի շրջանում տեղադրվել է 10000 վրան, Սաբիրաբադի շրջանում՝ 11000, Սաաթլիի շրջանում՝ 6700: ԱԳՆ մամուլի ծառայությունում նաև ընդգծեցին, որ այդ ճամբարներում տեղավորված երեխաների համար ստեղծված են պարապմունքներ շարունակելու անհրաժեշտ պայմաններ: Բացի դրանից, իրանական «Զիլալ Ահմեդ» ընկերությունն Ադրբեջան է առաքել 210 տոննա սննդամթերք, 110 անուն գրենական պիտույքներ, 7930 վրան, 34700 ծածկոց և 31000 մանկական հագուստ:

ՆՏ

Նախիջևանում ԱԺՃ հանրահավաքը չկայացավ

Նոյեմբերի 17-ի առավոտյան Նախիջևանում ծրագրված ԱԺՃ կողմնակիցների հանրահավաքը չկայացավ: Ադրբեջանական աղբյուրների համաձայն, նոյեմբերի 18-ին Նախիջևանում ներածին իրադրությունը մնում էր լարված, քանի որ բնակչության մոտ ապօրինաբար պահվում են մեծ քանակությամբ հրազեն և սառը զենք:

ՆՏ

Բաքվում կանցկացվի ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի սեմինար

Եկող շաբաթ Բաքվում կանցկացվի ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի սեմինար, որտեղ կքննարկվի ադրբեջանցի փախստականներին օգնություն ցույց տալու 1994 թ. ծրագիրը: Հարկ է նշել, որ այսօրվա դրությամբ ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ն արդեն փախստականներին մատակարարել է 800 հազար ամերիկյան դոլլարի դեղորայք, բուժսարքավորումներ, պարեն, գրենական պիտույքներ:

ՆՏ

Թուրքալեզու երկրների ղեկավարների հավաք

Համաձայն 1992 թ. հոկտեմբերի 30-31-ին Անկարայում անցած թուրքալեզու երկրների ղեկավարների հավաքի ընդունած որոշման, այս տարվա նոյեմբերին Բաքվում կկայանա նմանատիպ հաջորդ հավաքը: Սպասվում է, որ Ադրբեջանի մայրաքաղաքում կլոր սեղանի շուրջ կհավաքվեն Ադրբեջանի, Թուրքմենստանի, Թուրքիայի, Կիրգիզստանի, Ղազախստանի և Ուզբեկստանի նախագահները:

ՆՏ

Ռուսաստանի հետ հնարավոր համագործակցություն

Բաքվում սպասվում է Ռուսաստանի վառելիքի և էներգետիկայի նախարար Յուրի Շաֆրաննիկի այցը: Ենթադրվում է, որ բանակցությունների ժամանակ կքննարկվեն Կասպից ծովում նավթով հարուստ տեղանքների իրացմանը Ռուսաստանի հնարավոր մասնակցության հարցը:

Կրոնական առաջնորդների համագումար

Կովկասի կրոնական առաջնորդների առաջին համագումարը նախատեսված է անցկացնել այս տարվա դեկտեմբերի 2-րդ կեսին Բաքվում: Այս միջոցառումը կանցնի «Կովկասյան տուն» միջազգային համաժողովի հովանավորությամբ, որը ղեկավարում է Չեչնիայի նախագահի Ջոխար Դուդաևը:

ՆՏ

Ցավակցություն

ՀՅԴԿ Հանրապետական վարչությունը խորապես ցավակցում է կուսակցության Հանրապետական վարչության գրասենյակի վարիչ Վայազան Գալստյանին նրա հոր՝ Սարհատ Գալստյանի մահվան կապակցությամբ:

digitised by A.R.A.R.@

Մամուլ

ԹԵՐԹԱՅԻՆ ՈԼՈՐԱՊՏՈՒՅՏ ՃԱՆԱՊԱՐՀ ՄԻՆՉԵՎ ԸՆԹԵՐՑՈՂԸ

Համաձայն ՀՀ արդարադատության նախարարության լրատվական միջոցների գրանցման վարչության, Հայաստանում կա 315 անուն լրատվական միջոց, այդ թվում 21 հեռուստածրագիր, 7 ռադիոծրագիր, 15 լրատու գործակալություն: Մնացած 272-ը թերթեր և ամսագրեր են: Սակայն այս բոլորի գրանցված լինելը դեռ չի նշանակում, թե բոլորն էլ գործում են:

Մամուլի օրենքի համաձայն, երբ լրատվական միջոցը մեկ տարվա ընթացքում գործունեություն չի ծավալում, ապա նրա գրանցման վկայագիրը կորցնում է ուժը, և այն գործելու համար վերստին պետք է գրանցվի: Այսօրվա դրությամբ արդարադատության նախարարությունը մոտ 30 անուն լրատվական միջոցի նամակով դիմել է, որ նրանց մեկ տարին լրացել է, իսկ նրանք դեռ գործունեություն չեն ծավալել: Մոտ 20-ից պատասխաններ են ստացվել, որոնց հետ միասին ուղարկվել են նաև նրանց առաջին օրինակները: Մնացածները գլխավորապես «որոնման մեջ են», նրանց գրանցման հասցեները փոխվել են և չի հաջողվում նրանց գտնել: Հարկ է նշել, որ ուշացման հարցում միայն լրատվական միջոցը չէ, որ մեղավոր է: Ինչպես նախարարության նշված բաժնի վարիչ Էդ. Մեհրաբյանն ասաց, հնարավոր է, որ, օրինակ, թերթը մինչև գրանցման մեկ տարին լրանալը տպարան հանձնվի, բայց լույս տեսնի միայն այդ ժամկետը լրանալուց հետո, ֆինանսական և այլ կարգի դժվարությունների պատճառով:

Այսպես, «Առեւտուր» թերթը հանձնվել է տպարան անցած դեկտեմբերին, սակայն ստացվել է ապրիլին, «Մաթեմատիկան և ֆիզիկան դպրոցում» ամսագիրն արդեն տպագրվել է, բայց գտնվում է տպարանի պահեստում, խմբագրությունը փող չունի այն տեղափոխելու համար:

Այս ամենի կողքին, ըստ պրն. Մեհրաբյանի, պատահում են դեպքեր, երբ լրատվական միջոցներ են գործում առանց գրանցման: Հայտնաբերվել և տուգանվել են 48 անուն այդպիսի միջոցներ:

Ինչևէ, գրանցումից հետո լրատվական միջոցի, մասնավորապես թերթի և ամսագրի կենսագրությունը շարունակվում է տպարանում: Այսօր հանրապետությունում լույս տեսնող թերթերից մոտ 70 անուն տպագրվում են ՀՀ կառավարությանն առընթեր «Պարբերական» հրատարակչության տպարանում՝ «Հայաստանի Հանրապետությունը», «Ռեսպուբլիկա Արմենիյա», «Գոլոս Արմենիի», «Ազգը», «Ոգին», «02»-ը և այլն: Այսօրվա գների պայմաններում տպարանն այնուամենայնիվ կարողանում է ապահովել թերթ-ամսագրերի կանոնավոր լույս ընծայումը: Երբ հոսանքի մատակարարման հարցում խնդիր չկա, ապա թղթի հայթայթման խնդիրը գների օրեցօր փոփոխության ու հաղորդակցության ուղիների նման պայմաններում բավական ջանքեր ու միջոցներ է պահանջում: Հանրապետության թերթերի համար թուղթ հայթայթում է նշված տպարանը (բացի «Հայաստանի Հանրապետության» և «Ռեսպուբլիկա Արմենիյա» թերթերի համար, որոնց համար թուղթ հայթայթում է կառավարությունը): Թուղթը հիմնականում ներկրվում է Գորկու մարզից կամ Կարելիայից: Երևան հասնելով՝ թղթի գինը դառնում է 550-600 ռուբլի մեկ կիլոգրամի համար: Թղթի նման գները, ինչ խոսք, շատ թերթերի են կանգնեցնում հաճախ անլուծելի խնդիրների առաջ, որոնց հետևանքով էլ խախտվում է նրանց լույս տեսնելու պարբերականությունը: Չնայած տնօրեն Վրեժ Մարկոսյանը նշեց, որ բոլոր թերթերը փակել են իրենց պարտքերը:

«Պարբերական» հրատարակչությունից զատ այլ տպարաններում են տպագրվում «Երկիր», «Ազատամարտ» (իր հավելվածներով), «Մարզաշխարհ», «Ուրարտու», «Գինդ», «Հնչակ», «Ար» և մի շարք այլ թերթեր: Այնուամենայնիվ, նրանք բոլորն էլ տարածվում են մամուլի տարածման գործակալության (նախկին «Սոյուզպեչատի») միջոցով: Ըստ գործակալության առաքման արտադրամասի տվյալների, գործակալության միջոցով տարածվում են մոտ 80 անուն տեղական թերթեր (որոնցից 30-ը և բաժանորդագրության և հատավաճառի միջոցով) և 150 ոչ տեղական: Տարածվող թերթերից ամենաշատ տպաքանակն ունի «Ոգին»՝ 40 հազար, այնուհետև «Երկիրը» (40 հազար), «02» (20 հազար), «Հայաստանի Հանրապետությունը», «Ազգը» (թղթի պակասի պատճառով «Ազգի» տպաքանակը ժամանակավորապես կրճատվել է), «Նարեկը» (15 հազար), Ռեսպուբլիկա Արմենիյան» (10 հազար), «Գոլոս Արմենիի» (8 հազար) և այլն: Ամենափոքր տպաքանակն ունի «Ռյա բազան» (1425), «Ռանչպար» (1500), «Հնչակը» (2000 օրինակ):

Հրատարակվողներից օրաթերթեր են «Հայաստանի Հանրապետությունը», «Երկիրը», «Ազգը», «Ռեսպուբլիկա Արմենիյան»: Թեև Հայաստանից դուրս մամուլի տարածման գործակալության միջոցով թերթ չի առաքվում, միաժամանակ Հայաստանի ընթերցողները ստանում են մոսկովյան թերթեր և այլն, տեղափոխման հետ կապված դժվարությունների պատճառով դրանք հասնում են որոշ ուշացումով:

Իսկ ինչպես են հանրապետության շրջանների բնակիչները հաղորդակցվում թերթերի հետ այն պարագայում, երբ Հայաստանի որոշ թերթեր՝ «Հայաստանը», «Հայաստանի Հանրապետությունը», «Ազգը» էլեկտրոնային կապի միջոցով ուղարկվում և հասնում են արտերկրի ընթերցողներին:

Ինչպես մամուլի տարածման գործակալության առաքման բաժնում տեղեկացանք, հանրապետության տարբեր շրջաններ փոստը տարբեր ճանապարհներով է տեղ հասցվում, հիմնականում գործակալության տրանսպորտով: Գյումրի-Թալին-Անի-Արթիկ, Վանաձոր-Սպիտակ-Ապարան-Արագած-Աշտարակ երթուղիներով գործակալության մեքենաները տեղ են հասցնում այդ շրջանների փոստը: Վանաձորից արդեն տեղի գործակալության միջոցով առաքվում է, ավելի ճիշտ, պետք է առաքվի Ստեփանավան-Տաշիր-Նոյեմբերյան-Ալավերդի: Առանձին մեքենաներ, քաղաքի կրպակները սպասարկելով փոստը հասցնում են Աբովյան և Նաիրի: Մեքենաներ են ուղարկվում Արմավիր, Հրազդան, Չարենցավան, Ջերմուկ, Արարատ նաև Ախալքալաք ([illegible], Ախալցխա բաժանորդ չլինելու պատճառով թերթ չի առաքվում), մնացած շրջաններին մամուլը հասցվում է փոստի առաքման հանրապետական կենտրոնի մեքենաներով:

Եվ այսպես, թերթը մինչև ընթերցողին հասնելը բավական երկար ճանապարհ է կտրում, երբ իհարկե, ինչ-ինչ դժվարությունների պատճառով չի մոլորվում այդ ճանապարհին: Իսկ ընթերցողը բնականաբար, սպասում և պահանջում է իր թերթը, գուցե նաև այն պատճառով, որ «թերթը ոչ միայն ակտիվ պրոպագանդիստ ու ագիտատոր է, այլև կոլեկտիվ կազմակերպիչ», ինչպես ազդարարում էր Լենինը:

«Ազգ»

Երևանի Շահումյանի շրջանում վառելափայտ է տրամադրվելու մինչև նոյեմբերի 20-ը: Երևանի Շահումյանի շրջխորհրդի գործկոմի փոխնախագահ Գագիկ Բոսալյանը Նոյյան Տապան գործակալության թղթակցին հայտնել է, որ ջեռուցում կհատկացվի շրջանի բնակչության 40 %-ին, իսկ մնացածը կապահովվեն վառելափայտով: Վերջինս բնակչությանն է տրամադրվելու մինչև նոյեմբերի 20-ը, նույնը վերաբերում է դպրոցներին. ջեռուցվող [illegible] դուրս գտնվողներին կբաշխվի վառելանյութ: ՆՏ

Արամ Խաչատրյան համերգասրահ

Նոյեմբերի 21-ին համերգ կտա Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը՝ դիրիժոր Օհան Դուրյանի ղեկավարությամբ: ՀՀ ժողովրդական արտիստ, Երևանի կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր Օհան Դուրյանի եռանդուն գործունեությունը գնալով ավելի լայն ասպարեզ է ընդգրկում: Լինելով ՀՀ հեռուստատեսության և ռադիոյի սիմֆոնիկ նվագախմբի ղեկավար, Ազգային օպերայի թատրոնի գլխավոր դիրիժոր, նա վերջերս համախմբել է համերգային նաև Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի հետ: Այս կիրակի դիրիժորի ընտրած ծրագիրն ընդգրկում է սիմֆոնիկ երաժշտության երկու խոշորագույն ներկայացուցիչների՝ Բեթհովենի և Բրամսի առաջին սիմֆոնիաները: Այսպիսի ընտրությունն ասես ընդգծում է սիմֆոնիայի ժանրի զարգացման պատմական հեռանկարը: Ունենալով իր անկրկնելի անհատական ոճը, Բրամսը միաժամանակ ներկայանում է որպես Բեթհովենի ավանդույթների ժառանգորդ: Պատահական չէ, որ ժամանակակիցներից մեկը Բրամսի Առաջին սիմֆոնիան դիպուկ անվանեց «Բեթհովենի Տասներորդ սիմֆոնիա»...

Համերգի սկիզբը ժ. 14-ին: Տոմսերը վաճառվում են:

Հայկական ուսմանց կենտրոնը գործում է

Վերջերս Հայաստանում էր գտնվում Գերմանիայի Բոխումի համալսարանի Հայկական ուսմանց գիտահետազոտական կենտրոնի ղեկավար Միհրան Դաբաղը: Դիարբեքիրում ծնված, նախնական կրթությունը Ստամբուլում ստացած և ուսումը Գերմանիայում շարունակած դոկտորն աշխատել է Գերմանիայի համալսարաններում՝ որպես փիլիսոփայական և պատմական գիտությունների մասնագետ, զարգացող երկրների վերաբերյալ բազմաթիվ հետազոտությունների հեղինակ է և այլն: 1987-ից ի վեր աշխատում է Բոխումի համալսարանում՝ հայկական ուսումնասիրությունների ինստիտուտ ստեղծելու ուղղությամբ:

Հայաստանի անկախացումից հետո մեր պետությունը կանգնեց հարևան երկրների հետ նորմալ հարաբերություններ հաստատելու հրամայականի առաջ, ինչը երբ միանգամայն տրամաբանական և անհրաժեշտ է ցանկացած նորաստեղծ պետության համար, ապա կարող է այս կամ այն պատճառով անընդունելի լինել այդ պետության հիմնական բնակչությունը կազմող ազգի մի ստվար մասի համար: Կոնկրետ մեր դեպքում ազգ-պետություն հարաբերության և ինչ-որ տեղ նույնիսկ հակասությունների մասին շատ է խոսվել, սակայն ավելորդ չենք համարում մեկ անգամ ևս անդրադառնալ այդ խնդրին՝ որպես ելակետ այս անգամ ընդունելով սփյուռքահայության շահերը: Եվ այսպես՝ ինչո՞վ է զբաղվելու Բոխումի համալսարանի Հայկական ուսումնասիրությունների կենտրոնը: Ահա հիմնական ուղղությունները՝ պատմություն, ավանդություն և հիշողություն, անհատական և կոլեկտիվ դրամա: Կենտրոնի ղեկավար Միհրան Դաբաղի խոսքերով, ուսումնասիրվում են ցեղասպանությունից փրկված մարդկանց կենսագրությունները, հոգեբանությունը և այլն: Արդեն իսկ կան 60-ից ավելի տեսաժապավեններ և ձայնագրություններ, որոնցից յուրաքանչյուրի տևողությունը 3-11 ժամ է: Ուսումնասիրվում են նաև ամենատարբեր վկայությունները՝ այդ թվում թուրքերենով գրված, ինչպես նաև թուրքերի վկայություններ, փորձ է արվում ուսումնասիրել դահիճ-զոհ հարաբերությունը, խղճի խայթի հաղթահարման խնդիրը և այլն:

Միհրան Դաբաղն այն կարծիքին է, թե Հայաստանի իշխանությունները պետք է զգույշ և ըմբռնումով մոտենան ցեղասպանության հարցին, քանի որ դա սփյուռքը կենդանի պահող հիմնական խարսխաքարն է, սփյուռքը, որպես արդեն իսկ վտանգված կառույց, կարող է շատ հիվանդագին ընդունել այդ փոփոխությունները: Միաժամանակ նա այն կարծիքը հայտնեց, թե հարևան երկրների հետ նորմալ հարաբերություններ հաստատելն անկասկած անհրաժեշտ է, և խնդիրը միայն հաստատելու գործընթացն է:

Ինչ վերաբերում է հայ-գերմանական հարաբերություններին, ապա պրն. Դաբաղի խոսքերով, երկու երկրների միջև պետք է ստեղծել այնպիսի կապեր, որոնք հետագայում կառուցվածքային փոփոխությունների հիմք հանդիսանան: Մասնավորապես նախատեսվում է Գերմանիայի ներքին գործերի նախարարության, Հայաստանի ներքին գործերի նախարարության և բարձրագույն կրթության նախարարության համատեղ ուժերով ստեղծել բարձրագույն մի դպրոց, որտեղ կպատրաստվեն կառավարական կառույցի կադրեր: Վերապատրաստման ծրագրերի ստեղծման աշխատանքներն արդեն սկսվել են: Նախատեսվում է կապեր ստեղծել նաև երկու երկրների քաղաքական կուսակցությունների և տարբեր կազմակերպությունների միջև: Ի թիվս այլ նպատակների, Հայկական ուսմանց կենտրոնն աշխատում է նաև Ղարաբաղի ինքնորոշման իրավունքի ուսումնասիրման ուղղությամբ: Կան նաև մշակութային ծրագրեր՝ արդեն հաջորդ տարի սեպտեմբերին Գերմանիայի Բոխում քաղաքի թանգարանում կբացվի հայ մշակույթի և արվեստի մեծ ցուցահանդես, որի հովանավորը կլինի նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանը:

Ա. Բ.

Ինքնապահպանումը սրբազան բնազդ է

Նամակն անստորագիր է, բայց հասցե ունի. Գյումրի, «էլեկտրակենցաղսարք» գործարան: Խնդիրը՝ բավական բազմազան ու խրթին: Ասօր պատվիրանների անհամատեղելիությունը մանավանդ պատերազմող բանակի բարոյական չափանիշների հետ: «Սուտ վկայություն մի՛ տուր (եթե գերի՞ ես ընկել), մի՛ սպանիր (եթե զինված առճակատո՞ւմ է): Էլ չեմ խոսում սիրի՛ր քո թշնամուն և մի՛ երդվիր պատվիրանների մասին... Հավատացյալիս համար զենք բռնելը նույնքան զզվելի է, որքան հրամանով գողություն կատարելը...», գրում է նա:

Շրջանցում եմ այն, որ բանակը ծառայության կանչվածներից շատերի համար սովետական իներցիայով մնաց ամեն կերպ դուրս պրծնելու փափագով դերասանական ու ինքնանասման հանճարի ցուցադրման մութ բեմ, իսկ մի գիշերում հավատացյալ դարձած շատ անհավատների համար՝ խղճի պայքարի թատերաբեմ, ու երբ ընդունվեր հավատացյալներին զինծառայությունից ազատելու մասին օրենք, մեկ օրում 18-20 տարեկանների «ջաղիկ» մասը հավատացյալ կդառնար:

Ուզում եմ բարոյական մաքուր արժեք կրողների մասին խոսել (նամակագիրն, ի վերջո, թողնում է այդ տպավորությունը):

Պարտադրված պատերազմի մեջ գտնվող երկրի համար մի կողմից վտանգավոր, մյուս կողմից արժանապատիվ մոտեցում է «մի՛ սպանիր»-ը: Վտանգավոր, որովհետև «մի՛ սպանիր ուրիշին» չի նշանակում սպանիր քեզ. (ասել, թե առճակատման դեպքում դու սպանում ես կա՛մ ուրիշին, կա՛մ ուրիշն է սպանում քեզ, ինքդ քեզ ես սպանում դրանով: Իսկ պատերազմը մի հսկայածավալ առճակատում է, որտեղ գործում է հողի, հայրենիքի, յուրայինների ու անձնական գոյապահպանական բնազդը):

Հիմա արժանապատիվի մասին:

Փիլիսոփա Լիլյա Գրիգորյանի խոռջալուն դասաշարոց ամսագրային հոդվածն ամիսներ առաջ սևացվեց ու մերժվեց: Բայց տարիների հետ ֆիդայական ջոկատներին սկսեց փոխարինել կանոնավոր բանակը, և ինչպես Ղարաբաղից արված բազմաթիվ ռեպորտաժների հեղինակ Վարդան Դևրիկյանը մեկ տարի առաջ նկատեց, բանակի ստեղծմանը զուգընթաց պատերազմն ավելի արժանապատվորեն ենք վարում: Մի՛ սպանիր նրան, ով ոչ միայն չի կարող քեզ վրա ձեռք բարձրացնել, այլև միտք անգամ չունի:

«Իմ հայրենիքն ինձ կոսմոպոլիտ դարձրեց», ասում էր Ռեմարկը: Կոսմոպոլիտ՝ չգիտեմ, բայց այս ստիպված պատերազմում, անկախ ամենատարբեր միջամտություններից, կհաղթի նա, ում բարոյական չափանիշները բարձրագույնն են: Իսկ բարոյական բարձր չափանիշներն ամենևին չեն ժխտում ինքնապահպանումը:

Մի՛ սպանիր, բայց և մի՛ սպանվիր:

ՌՈՒԶԱՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

«Լացող» հեռախոսներ

Այսօր Երևանում դժվար թե գտնենք թեկուզև մեկ աշխատող ավտոմատ հեռախոս՝ մեկի լսափողը չկա, մյուսից հանված է կապելը: Տեր չկա, լսող չկա՞: Հակառակ դեպքում, ինչպե՞ս բացատրել թալանված հեռախոսների առեղծվածը: Մի՞թե կարելի է տարիների ընթացքում ստեղծվածն այսպես անխղճաբար ոչնչացնել, որի վերականգնման համար ապագայում հարկ կլինի ծախսել հսկայական միջոցներ:

Գործնականում ավտոմատ հեռախոսների աշխատանքն անվճար է, բայց ո՞ւմ է այն հարկավոր, երբ բնակչությունը չի կարող օգտվել դրանից:

Անհրաժեշտ է պետական մոտեցում (եթե կա այդպիսին), այլապես դեռևս «ողջ» մնացած վերջին հեռախոսները ևս կարժանանան նույն բախտին:

ՍՏԵՓԱՆ ՊԱՊԻԿՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ՄԱՐՏՈՒՆԻ. ԱՆՁՆԱՎՈՐՎԱԾ ԿԱՐՈՏԱ՞ԽՏ, ԹԵ ՄԻՋԿԼԱՆԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Մարտունու շրջանը հանրապետության բարձրադիր եւ համեմատաբար խիստ կլիմայական պայմաններ ունեցող շրջաններից մեկն է: Տարածությունը 1185 քառակուսի կմ է, բնակչությունը՝ մոտ 86 հազար մարդ: Բնակիչների զգալի մասը տեղափոխվել է Արեւմտյան Հայաստանի Ալաշկերտի գավառից: Շրջանը հայտնի է կարտոֆիլով, ձկով, բնակիչների շրջանում իշխող պահպանողական տրամադրություններով եւ մեծաթիվ «խողանչիներով»: Հայաստանի անկախություն ձեռք բերելուց հետո շրջանի առջեւ ծառացած խնդիրները ոչ միայն չլուծվեցին, այլեւ ավելի խորացան՝ սեփականաշնորհման ընթացքում թույլ տրված բազմաթիվ սխալների, տնտեսության եւ ձեւավորված տնտեսահարաբերությունների խզման եւ այլ պատճառներով: Եւ ահա վերջերս խմբագրությունը ստացավ մի նամակ, որի հեղինակների առաջ քաշած վարկածի համաձայն, այդ ամենի պատճառը շրջանում արդեն շուրջ 70 տարի իշխող Սահակյանների գերդաստանն է: Նամակում ներկայացված փաստերը հետաքրքրեցին խմբագրությանը, եւ որոշեցինք ժուռնալիստական հետաքննություն անցկացնել:

Վախույզ

Եւ այսպես, ամեն ինչ սկսվեց նրանից, որ երկու ամիս առաջ Գերագույն խորհրդի նախագահությունն անվստահություն հայտնեց Մարտունու շրջանի գործկոմի նախագահ Լազր Գալստյանին: Հատված խմբագրություն ստացված նամակից. «Հենրիկ Սահակյանը (ներկայիս գործկոմի նախագահը, Ա. Բ.) որպես բողոքող խմբի առաջնորդ մասնակցում էր նախագահության նիստին: Նա «կոկորդիլոսի արցունքներ» թափելով, ջանում էր համոզել, որ ինքը ոչ թե իշխանության է ձգտում, այլ պայքարում է հանուն շրջանի բարգավաճման: Նախագահությունը նրան նույնիսկ հավատաց»: Այնուհետեւ, ըստ նամակագիրների, (ի դեպ, նրանք 11 հոգի են, եւ նրանցից 6-ի դեմ արդեն քրեական գործ է հարուցվել) ԳԽ նախագահության անդամ Բագրատ Ասատրյանի թեթեւ ձեռքով Մարտունու շրջանի կոմունիստների առաջնորդ Հենրիկ Սահակյանը դարձավ նաեւ շրջխորհրդի առաջնորդ:

Տեղեկանք. հանրապետության ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը Հայաստանի Գերագույն խորհրդի տեղական ինքնակառավարման հանձնաժողովի նախագահ Արշակ Սադոյանին ներկայացված զեկուցման մեջ նշում է, որ Մարտունու շրջանի գործկոմի ղեկավարի գլխավորությամբ (խոսքը Լ. Գալստյանի մասին է) տեղի են ունեցել անօրինական հատկացումներ ու շռայլումներ. 100 միլիոն ռուբլի վարկային էմիսիայից շրջանի 8 տնտեսավարկային տնտեսություններին տրվել է 41,1, երկու պետական տնտեսություններին՝ 44,1 միլիոն ռուբլի, 6 ավտոմեքենաների առկայության դեպքում հանրապետության պետանվտանգության կոմիտեից 7,5 մլն. ռուբլի արժողությամբ (ազատ միջոցների հաշվին) գնվել է Գազ-31 մակնիշի «Վոլգա» ավտոմեքենա, բարենորոգման աշխատանքներին զուգընթաց տեղի են ունեցել 2 մլն ռուբլու պարգեւի վճարումներ եւ այլն:

Ի դեպ, այս «Վոլգայի» հարցը բավականին մեծ աղմուկ է հանել: Պատահական չէ, որ Հենրիկ Սահակյանը խոստացել էր ընտրվելու դեպքում այն աճուրդով վաճառել եւ միջոցները օգտագործել շրջանի կարիքների համար: Սակայն նրա ընտրվելուց հետո անցել է ավելի քան երկու ամիս, իսկ չարաբաստիկ ավտոմեքենան առաջվա պես շարունակում է մնալ գործկոմի տրամադրության տակ: Ինքը՝ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր Հենրիկ Սահակյանը, դա բացատրում է նրանով, որ գործկոմի մյուս 6 ավտոմեքենաները սարքին չեն: Ինչեւէ:

Շրջանում տիրող ընդհանուր մթնոլորտի մասին: Ընդհանրապես գերիշխում է այն կարծիքը, որ այստեղ նա, ով կանգնած է իշխանության գլուխ, ամենազոր է եւ կարող է ցանկացած մարդու գլխին «գործ սարքել»: Մենք փորձեցինք մի փոքրիկ սոցիոլոգիական հարցում անցկացնել՝ փորձելով հասկանալ ժողովրդի վերաբերմունքը նախկին եւ ներկա իշխանությունների նկատմամբ: Ահա արդյունքները:

Երեք հոգի (ըստ երեւույթին, «խողանչիներ») ընդհանրապես տեղյակ չէին, որ շրջանում «վլաստը» փոխվել է: Եւս չորս հոգի (բոլորը հիսունն անց) այն կարծիքը հայտնեցին, որ «Հենրիկ Արսենիչը», որպես հին մարդ, վերջապես կարող է շրջանում կարգուկանոն հաստատել: Երկու երիտասարդներ ավելի հոռետես էին տրամադրված. նրանք այն կարծիքին էին, որ ոչինչ չի փոխվի, եւ միակ ելքը Ռուսաստան գնալն է: Տասներկու հոգի (մեծ թիվ է) միանշանակ հայտարարեցին, որ շրջանում գործում է երկու մաֆիա՝ Գալստյանի (խոսքը գործկոմի նախկին նախագահ Լազր Գալստյանի մասին է) եւ Սահակյանների: Համենայն դեպս, բոլոր տասներկուսն էլ, որքան էլ զարմանալի է, միանշանակ այն կարծիքը հայտնեցին, թե Սահակյանների մաֆիան անհամեմատ ավելի լավն է եւ չի կարելի համեմատել Գալստյանի մաֆիայի հետ, որը «կերավ շրջանը»:

Միաժամանակ բոլոր 18 զրուցակիցները (բացառությամբ երեք անտեղյակների) հաստատեցին, որ Հենրիկ Սահակյանին ժողովուրդն է զոռով բերել, ինքը չէր ուզում գալ: Նույնը հաստատեցին նաեւ գործկոմի նոր աշխատակիցները:

Ի դեպ, գործկոմի մասին: Շենքի վրա ծածանվող եռագույնը, գործկոմի նախկին աշխատակիցների խոսքերով, նոյեմբերի լույս 4-ի գիշերը փոխվել է՝ կապված Ռուսաստանում կատարվող իրադարձությունների հետ: Նրա փոխարեն իբր տեղադրվել է նախկին ՀՍՀՄ կարմիր դրոշը՝ մուրճ ու մանգաղով, որը փոխվել է միայն Խասբուլատովի ձերբակալությունից հետո: Թեեւ «ընդդիմության» խոսքերով, հարյուրավոր մարդիկ տեսել են դա, սակայն իմ հայտնաբերած միակ ականատեսը՝ Արծվանիկս գյուղի բնակիչ, Ազգային պարկի տեղամասի պետ Վոլոդյա Ստեփանյանը այդ դրոշ է տեսել... նոյեմբերի 3-ին: Մինչդեռ գործկոմի նոր կազմը, այդ թվում նախագահ Հենրիկ Սահակյանը, պնդում է, որ իրենց պաշտոնավարման ժամանակ գործկոմի շենքի վրա ընդհանրապես որեւէ դրոշ չի եղել, այդ եռագույնն իրենք են ամրացրել: Իսկ ինչ վերաբերում է ընդհանրապես գործկոմի նոր կազմին, ապա այստեղ տիրում է «երանելի ժամանակների» մթնոլորտ՝ հասարակությունը բաժանված է երկու մասի՝ «երիտասարդ կադրեր» եւ «փորձառու մասնագետներ»: Գործկոմի կազմը նոր նախագահի հետ խոսում է զգաստ կանգնած եւ փոքր-ինչ խոնարհված, իսկ Հենրիկ Արսենիչի ձայնի ցանկացած փոփոխություն իր համարժեք փոփոխությունն է առաջացնում ենթակաների դեմքերի վրա: Միաժամանակ ամեն ինչ արվում է նոր նախագահի իդեալական, կարելի է ասել լենինյան կերպարի ստեղծման համար՝ բոլոր աշխատակիցները միաբերան պնդում են, որ նա աշխատանքի է գալիս առավոտյան ժամը 6-ին՝ հազիվ հասցնելով մի բաժակ թեյ խմել, եւ առանց ընդմիջման ու մի կտոր հաց ուտելու՝ աշխատում մինչեւ ուշ գիշեր:

Հետաքրքիր մի փաստ. Երբ գործուղման երկրորդ օրը եղա Հենրիկ Սահակյանի աշխատասենյակում, վերջինիս սեղանին դրված էր «Այստեղով Սահակյաններն են անցել» հոդվածի օրինակը, որը, ինչպես ինքը տեղեկացրեց, այն օրինակն է, որն ուղարկվել էր կառավարություն, եւ որտեղից հետ է ուղարկվել իրեն՝ փաստերը ստուգելու հանձնարարությամբ: Այլ կերպ ասած, նա ինքը պետք է ստուգի իր վերաբերյալ ուղարկված բողոք-նամակը: Եւս մի կարեւոր փաստ. թեեւ ես գտնվում էի հյուրանոցի իմ համարում եւ այնտեղ հանդիպել էի նամակագիրներին՝ հեռախոսով հանդիպման ցանկություն հայտնելով, սակայն գործկոմի նախագահը չթաքցրեց, որ իրեն հայտնի է իմ յուրաքանչյուր քայլը: Անկեղծ ասած, դա ինձ այնքան էլ չզարմացրեց, որովհետեւ ինձ զգուշացրել էին, որ Մարտունիում բոլոր քիչ թե շատ կարեւոր հեռախոսազրույցները ձայնագրվում եւ ներկայացվում են գործկոմի նոր նախագահին: Ժամանակին նման լրտեսումից չէր խուսափել նաեւ հանրապետության Գերագույն խորհրդի տեղական ինքնակառավարման հարցերի հանձնաժողովի փոխնախագահ Պետրոս Քաջախյանը, ըստ որում, վերջինիս խոսքերով, Հենրիկ Սահակյանը Գերագույն խորհրդում բացահայտորեն եւ նույնիսկ պարծանքով հայտարարեց այդ մասին: Ինքը՝ Հենրիկ Սահակյանը ձայնագրումների փաստը բացատրեց այսպես՝ դա սկսել է գործկոմի նախկին նախագահ Լազր Գալստյանը, եւ քանի որ կենտրոնական հեռախոսակայանի աշխատակիցների մի մասն այս թիմում էր, մյուսն՝ այն, սկսեցին միմյանց խոսակցությունները ձայնագրել:

Ի՞նչ է փոխվել շրջանում: Հենրիկ Սահակյանի գործկոմի նախագահ ընտրվելուց հետո շրջանի նվաճումները (իր իսկ խոսքերով) հետեւյալն են. սկսել է աշխատել բաղնիքը, փողոցներն ասֆալտապատ են, բնակչությանը տրվել է ալյուր, ծխախոտ, կարագ, բրինձ եւ այլն: Բացի այդ, երբ 1992 թ. կատարվել էր ընդամենը 900 հեկտար աշնանացան, այս տարի արդեն կատարվել է 2000, կարտոֆիլ՝ անցյալ տարվա 90 տոննայի դիմաց մթերվել է 971 տոննա, բուրդ՝ 1-ի դիմաց 19, միս՝ 43-ի դիմաց 150, պանիր՝ 19-ի դիմաց 560, ցորեն՝ 900-ի դիմաց 1500 եւ այլն: Թվերն ինքնին բավականին պերճախոս են, սակայն Մարտունու շրջկոոպի մթերման զրասենյակի նախկին տնօրենի խոսքերով, ամբողջ խնդիրն այն է, որ այս տարի պետությունը մթերման նպատակներով 50 միլիոն ռուբլի վարկ է տվել, իսկ անցյալ տարի՝ ոչ, եւ գյուղացիները պարզապես չէին ուզում արտադրանքը հանձնել առանց կանխիկ գումար ստանալու:

Ֆինանսների նախարարի՝ Գերագույն խորհրդի տեղական ինքնակառավարման հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Արշակ Սադոյանին ներկայացված զեկուցման մեջ նշված փաստերի մասին: Նույն հանձնաժողովի փոխնախագահ Պետրոս Քաջախյանի խոսքերով, քաղաքական ինչ-ինչ նկատառումներից ելնելով, հանձնաժողով է ուղարկվել Մարտունու շրջան՝ նախապես նպատակ ունենալով Լազր Գալստյանի դեմ փաստեր հավաքել: Հանձնաժողովը շրջանում մնացել է մոտ 20 օր (այս փաստն ինքնին շատ բան է ասում) եւ ի վերջո, հայտնաբերել այնպիսի փաստեր, որոնք առաջին հայացքից կարող են ճշմարտացի թվալ, սակայն իրականում անհիմն են: Այսպես, հիմնական մեղադրանքներից մեկն այն է, որ շրջանին հատկացված 100 մլն ռուբլի վարկային էմիսիայից գործկոմի նախկին նախագահը 50-ը հատկացրել է պետական ձեռնարկություններին, մինչդեռ ֆինանսների նախարարության շրջաբերականի համաձայն, դա արգելվում էր: Իսկ իրականությունն այն է, որ ֆինանսները շրջանին հատկացվել են մայիսի 20-ին, իսկ շրջաբերականը տեղ է հասել ավելի քան 10 օր ուշացումով, երբ Լազր Գալստյանն արդեն կատարել էր հատկացումները: Նոր հրահանգն ստանալուց հետո նա հետ է վերցրել վարկը եւ վերաբաշխում կատարել:

Մարտունու շրջկոոպի նախագահ, Գերագույն խորհրդի պատգամավոր Մարտին Մելքոնյանի մասին: Վերջինս, ըստ Հենրիկ Սահակյանի, իբր 6 ավտոմեքենա ունի (այլ տվյալներով՝ 3): Որոշ տեղեկությունների համաձայն, Մարտին Մելքոնյանը երկու հեռագիր էր ուղարկել. Մեկը Բաբկեն Արարքցյանին՝ հայտարարելով, թե գործկոմի նոր նախագահ Հենրիկ Սահակյանն իրեն տնային կալանք է հայտարարել, որի պատճառով ինքը չի կարող ներկայանալ Գերագույն խորհրդի նիստերին, մյուսը՝ Բորիս Ելցինին՝ Ռուսաստանից քաղաքական ապաստան խնդրելով: Անձնական հավանականությամբ, տնային կալանքի մասին տեղեկությունները «փոքր-ինչ» չափազանցված էին, որովհետեւ Մարտունիում ինձ չհաջողվեց գտնել նրան՝ նա շրջանում չէր:

Ինչ վերաբերում է «Այստեղով Սահակյաններն են անցել» նամակի հեղինակներին, որոնցից 6-ի դեմ քրեական գործ է հարուցված, ապա նրանք դա բացատրում էին Հենրիկ Սահակյանի՝ իր հակառակորդների դեմ ցանկացած միջոցով պայքարելու եւ «գործ սարքելու» հակումով: Ինքը՝ Հենրիկ Սահակյանը, այդ փաստերը մեկնաբանելու փոխարեն առաջարկեց ծանոթանալ դեռեւս ընթացքի մեջ գտնվող քրեական գործերին, բայց դատախազն առանձնապես մեծ խանդավառություն չցուցաբերեց այդ հարցում: Եւ այսպես՝ առաջին «մեղավորը»:

Դմիտրի Հարոյան, Արծվանիկս գյուղի դպրոցի տնօրեն: Քրեական գործը հարուցվել է սեպտեմբերի 2-ին (նոր նախագահի օրոք): Առայժմ դեռ Հարոյանը գործով անցնում է որպես վկա, քանի որ խնդիրը վերաբերում է դպրոցում քարածխի յուրացմանը (հայտնաբերվել է 97 տոննա պակասորդ), իսկ տնօրենը նյութական պատասխանատվություն չի կրում: Եւ այնուամենայնիվ ցանկության դեպքում կարելի է մեղադրել նաեւ տնօրենին՝ պատճառաբանելով, թե այդ ամենը կատարվել է նրա գիտությամբ եւ հովանավորությամբ:

Դեւենիկ Հարությունյան, Լազր Գալստյանի օրոք գործկոմի նախագահի տեղակալ, Ահարոն Սիմոնյան՝ Գեղհովիտ գյուղի սովխոզի տնօրեն: Անցնում են նույն գործով: Եւ այսպես՝ Արծվանիկս գյուղում Դեւենիկ Հարությունյանի եղբոր անունով բացված է եղել «Սոնա» կոոպերատիվը: Ահարոն Սիմոնյանը Գեղհովիտի տնտեսությունից կաշի է տարել եւ հանձնել կաշվի գործարանին՝ մշակելու, իսկ այդ նույն կաշին վերադարձել է կոոպերատիվին: Իսկ ի՞նչ կապ ունի դա իր՝ Դեւենիկ Հարությունյանի հետ: Տեղեկություններ կան, որ հենց նա է գնացել Երեւան, պայմանավորվել գործարքի մասին եւ այլն:

Արմեն Մելոյան, Երանոսի գյուղխորհրդի նախագահ: Մեղադրվում է ֆիզիկական ուժի գործադրման եւ մարմնական թեթեւ վնասվածք հասցնելու մեջ: Գործը հարուցվել է այս տարվա հուլիսին: Ավելի վաղ եւս երկու նման դեպք է եղել, սակայն մի դեպքում գործը կարճվել է, մյուս դեպքում տուժողները հրաժարվել են մեղադրանքից: Իր՝ Մելոյանի խոսքերով, պարզապես հարբած մարդիկ են ներխուժել իր աշխատասենյակը եւ անպարկեշտ հայհոյանքների տարափ տեղացել, եւ ցանկացած իրեն հարգող տղամարդ պարտավոր էր պատասխան տալ: Ի դեպ, այս պատմության մեջ հարբած երիտասարդները բավականին հաճախ են հանդիպում: Նամակի հեղինակների խոսքերով, նման մի խումբ ներխուժել է Լազր Սարգսյանի բնակարանը, ջարդել ապակիները եւ այլն: Իսկ իմ՝ Մարտունիում գտնված ժամանակ նման մի խումբ շարունակ շրջում էր հյուրանոցի դիմաց եւ բարձրաձայն հայհոյում (երեւի պարզապես իրար հետ վիճում էին): Պետք է ասել, որ ընդհանրապես Մարտունու շրջանում որեւէ ժուռնալիստական հետաքննություն անցկացնելն այնքան էլ հեշտ բան չէ: Բավական է ասել միայն, որ կարող ես վստահ լինել, թե յուրաքանչյուր քայլդ իսկույն հայտնի կդառնա շրջանի ղեկավարությանը: Բացի այդ, «ընդդիմության» ներկայացուցիչներն էլ գերադասում են խոսել քեզ հետ միայն հյուրանոցի համարում եւ խուսափում են միասին փողոց դուրս գալ:

Սոկրատ Ղազարյան, Մարտունու հացի գործարանի տնօրեն: Փաստարկներ կան, որ պահածոների գործարանից հացի գործարանին տրամադրվել է 5, Գեղհովիտի տնտեսությունից՝ 14 տոննա անվճար մազութ: Փաստարկներ կան նաեւ, որ Գեղհովիտի հացի փռին տրվել է 9,5 տոննա ալյուր, սակայն պարզվել է, որ Գեղհովիտում շուրջ 1 տարի ընդհանրապես հաց չի թխվել: Ինչ վերաբերում է Աշոտ Պողոսյանին (նամակի ստորագրողներից մեկը), ապա քրեական գործ առայժմ չի հարուցվել, եւ միայն որոշ նյութեր կան պրոկուրատուրայում կատարված չարաշահումների մասին:

Մի խոսքով, քրեական պատասխանատվության ենթարկելու վտանգը կախված է շատերի գլխին, քանի որ «ընդդիմադիրները» պնդում են, թե հնարավոր չէր աշխատել բացարձակապես օրենքի սահմաններում: Ինքը՝ Հենրիկ Սահակյանը տեղեկացրեց, որ վերջերս շրջանում էր գտնվում կառավարության հանձնաժողովը, որն ի վերջո եկավ այն եզրակացության, որ գործկոմի նոր նախագահը որոշ դեպքերում նույնիսկ մեղմ է վարվել: Ի դեպ, Սահակյանների գերդաստանի մասին, որն ըստ նամակագիրների արդեն մոտ 70 տարի իշխում է շրջանում: Հենրիկ Սահակյանի եղբայրը՝ Ալբերտ Սահակյանը (նույնպես Գերագույն խորհրդի պատգամավոր) մի քանի տարի առաջ շրջկոմի քարտուղարն էր, ներկայումս բնակվում է Երեւանում (որոշ տվյալներով, Արամ Խաչատրյան փողոցում 2 սենյականոց բնակարան ունի, Ալավերդյանում՝ յոթսենյականոց, Զովեժում՝ առանձնատուն եւ այլն): Միշա Սահակյանը ներկայումս տնկարանի տնօրենն է: Մակեդոն Սահակյանը Վարդենիկ գյուղում կոոպերատիվի նախագահ է: Ռուբեն Սահակյանը նախկինում (մոտ 2 ամիս առաջ) Արծվանիկսի գյուղխորհրդի նախագահն էր, այժմ չի աշխատում: Խոսակցություններ են պտտվում, թե պատրաստվում է ստանձնել ձկնորսի պետի պաշտոնը: Մի խոսքով, փաստ չէ: Սակայն խնդիրն այն է, որ շրջանում որեւէ գերդաստանի իշխանության բոլոր լծակները կենտրոնացնելու իրական հնարավորություններ կան: Մեծ գերդաստանը, որն իշխանություն ունի որեւէ օղակում, իրական հնարավորություն ունի ծանոթ-բարեկամ ու ազգականների միջոցով հասնելու միանձնյա իշխանության: Անհանգստացնողն այն է, որ դրա դեմ պայքարելու որեւէ լծակ չկա: Ավելին, ամեն ինչ արվում է ժողովրդավարության անվան տակ, եւ իրականում հենց այդպես էլ կա. ժողովուրդն ինքն է ընտրում իր ղեկավարներին: Իսկ իշխանություն ունեցողների դեմ բացահայտ պայքարն այստեղ այնքան էլ հարգի չէ:

Այսպիսի բաներ: Հազիվ թե հնարավոր լինի գտնել «հին, երանելի» ժամանակների կարոտախտի անձնավորման ավելի վառ օրինակ՝ մարդիկ լճացման տարիների առատությունը կապում են առանձին անձանց հետ եւ հույս ունեն, թե նրանց վերադարձով կվերադառնան նաեւ նախկին օրերը: Իսկ դրա համար մեղադրել չի կարելի՝ ձմեռն այստեղ սկսվում է նոյեմբերին եւ տեւում 6-7 ամիս, եւ դժվար է մինչեւ ոսկորները թափանցող ցուրտ ձմռան տակ անհարմար սայլակներով փայտ տեղափոխող գյուղացիներից քաղաքական հեռատեսություն պահանջել, մանավանդ որ այն միտքը, թե «վատը գնում է, վատթարն է գալիս», բավականին ամուր է նստած բազմաթիվ փորձություններ տեսած եւ դրանց մեջ դրական տեղաշարժ չնկատած մարտունեցիների մեջ: Այսպես է սկսվում անիշխանությունը:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Թուրքիա

ՔՐԴԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԱՐՄԱՏԱԿԱԼԵԼ Է ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ

PKK-ի վնասազերծումը որպես գերխնդիր նորից Թուրքիայի օրակարգում է: Իշխանությունները այդ ուղղությամբ բուռն գործունեություն են ծավալում: Մեջլիսում ահաբեկչության դեմ պայքարի մասին նոր օրենքի մշակմանը զուգընթաց, պաշտոնական Անկարան նախ հասնում է PKK-ի համագործակցությանը CIA-ի հետ՝ ակնկալելով վերջինիս աջակցությունը ինչպես երկրի ներսում, այնպես էլ նրա սահմաններից դուրս՝ PKK-ի ապաստարանների ու ռազմական ճամբարների հայտնաբերման գործում: Այնուհետեւ Թել Ավիվում ստորագրված թուրք-իսրայելական տնտեսական, ռազմական եւ քաղաքական համագործակցության պայմանագրով այդ գործի մեջ ներգրավվում է ՄՈՍՍԱԴ-ը: Եթե թուրքական զինված ուժերի գլխավոր շտաբը ի լուր աշխարհի հայտարարում է առաջիկա ձմռանը PKK-ին ջախջախիչ հարված հասցնելու վճռականության մասին, ապա Նախարարների խորհուրդը հոկտեմբերի 28-ի նիստում, ըստ ամենայնի, զորահրամանատարների պաշտերով, «հարեւան երկրներում տեղակայված PKK-ի ռազմական ճամբարները վնասազերծելու» որոշում է կայացնում: Պատասխանելով լրագրողների այն հարցին, թե որոշումը ենթադրո՞ւմ է ռազմական գործողություններ ծավալել Թուրքիայի սահմաններից դուրս, վարչապետ Թանսու Չիլլերն ասում է. «Կանենք այն, ինչ անհրաժեշտ է»: Չիլլերի այս արտահայտությունը երկրում տարբեր շահարկումների տեղիք է տալիս, տարբեր են լինում նաեւ դրա արձագանքները թուրքական մամուլում: Ինչ խոսք, հարեւան երկրների դեմ ռազմական գործողություններ ձեռնարկելու Թուրքիայի ցանկությունն ակնհայտ է: Սակայն, անհրաժեշտ լծակների բացակայության պայմաններում ակնհայտ է նաեւ սպառնալիքներին ավելի լուրջ բնույթ հաղորդելու նրա միտումը: Այստեղ նպատակը ոչ թե ռազմական գործողություններն են, այլեւ սպառնալու եղանակով PKK-ի վերաբերյալ «ահաբեկչական կազմակերպության» կարծիքի պարտադրումն է իր անմիջական հարեւաններին: Այլ կերպ ասած, Թուրքիան սպառնալիքներով փորձում է PKK-ի հարցում հասնել ընդհանուր տեսակետի մշակմանը՝ մասնակից դարձնելով Իրանին, Իրաքին, Սիրիային եւ Հայաստանին: Հոկտեմբերի 28-ի վերոհիշյալ որոշման առումով հասկանալի է «Հյուրրիեթի» մեկնաբան Չաղրի Ուլունեցինի «Քրդական հարցն ու Սիրիան» խորագրով հոդվածը նոյեմբերի 9-ի համարում: Այն ներկայացվում է ընթերցողի ուշադրությանը:

PKK-ի բռնարարքների եւ դրանց հիմքում ընկած քրդական հարցի արմատավորումը Թուրքիայի տարածքում անտեսելու մտայնությամբ, երկրում նորից են երգում «արտաքին թշնամու» երգը: Հենց այդ մտայնությամբ քաղաքական ղեկավարության, արդյունքների գլխավոր պատասխանատվությունը հարեւան երկրների «թշնամական վերաբերմունքի» վրա բարդելու փորձեր են արվում: Արդյունքում Սիրիան մի անգամ եւս մատնանշվում է որպես նշանառության թիրախ: PKK-ի առաջնորդին պատսպարող Դամասկոսի դեմ կամ դե ֆակտո նրա վերահսկողության տակ գտնվող լիբանանյան հովտում ռազմական գործողությունների դիմելու կոչեր են հնչում ամենուր: Զարկ է տրվում Հաֆեզ Ասադից հաշիվ պահանջելու քարոզչությանը: Այլ կերպ ասած, բռնությունների ծագման պատճառները փնտրում են ոչ թե թուրքական հողում, այլ «օտար օջախներում»:

Նույնը, ավելի անփութորեն մեծախոսում են Սիրիայի առնչությամբ կամ հանդես են գալիս Ասադին «աղտահանելու» պահանջով, թեեւ երկուստեք միջազգային կոնյունկտուրային չեն հետեւում: Չի կարելի չնկատել արմատական այն փոփոխությունը, որի ընթացքում կրել է Դամասկոսի վարկը Միջին Արեւելքում, Ծոցի պատերազմից հետո: Հակաիրաքյան կոալիցիայի մեջ գտնվող, Իսրայելի հետ բանակցությունների սեղանի շուրջ նստող Սիրիան այսօր միջազգային հանրակցության որոշակի հարգանքն է վայելում: Թեեւ ԱՄՆ-ը դեռ նրան չի հանել «ահաբեկիչ պետությունների» ցուցակից, այնուամենայնիվ անհնար է չնկատել այն յուրահատուկ ուշադրությունը, որ Վաշինգտոնը ցուցաբերում է Հաֆեզ Ասադի վարչակարգի հանդեպ: Միացյալ Նահանգները լավ գիտենալով, որ անհնար է կարգավորել միջինարեւելյան գլխավոր հակամարտությունը, առանց Սիրիայի մասնակցության, նրա հանդեպ ցուցաբերում է չափազանց զգուշավոր մոտեցում: Լայն տարածում են գտել Երուսաղեմի հետ Դամասկոսի գաղտնի բանակցությունների վերաբերյալ խոսակցությունները: Շրջանի կարեւորագույն խաղաղարարներից մեկը հանդիսացող եւ հմուտ դիվանագիտությամբ աչքի ընկնող Դամասկոսն արդեն փորել է մեկուսացման նախկին շրջանը: Ահա թե ինչու, մինչ Սիրիայի կամ Լիբանանի դեմ ռազմական գործողությունների դիմելու մասին առաջարկելը, Թուրքիան, ավելի քան երբեւէ, մի անգամ կտրելու համար երկու անգամ չափելու կարիքն ունի: Մանրազննին պետք է հաշվարկել նման գործելակերպի շրջանային ու միջազգային հետեւանքները: Ռազմական գործողությունները Անկարային, որն առանց այդ էլ արտաքին աշխարհում ամենեւին էլ փայլուն իմիջ չունի, անգամ դաշնակիցների շրջանում կդնի բավականին ծանր կացության մեջ: Ի դեպ, չպետք է բաց թողնել նաեւ 1967-ից ի վեր երեք պատերազմ տեսած եւ գրեթե միշտ ռազմական պատրաստության վիճակում գտնվող սիրիական բանակի կարողությունները արհամարհելու սխալը: PKK-ի ճամբարների նշանակությունն ի վերջո երկրորդական է, իսկ Բեքաային վերջնական հարված հասցնելն ինքնին, ուր տեղաբաշխված են դրանք, չափազանց դժվար խնդիր է: Հետեւաբար նման արկածախնդրությունը թուրք հասարակայնությանը զգացմունքային առումով բավարարելուց բացի, այլ նշանակություն Թուրքիայի համար ունենալ չի կարող: Բանականությունը պահանջում է հեռու մնալ արկածներից:

Գաղտնիք չէ, որ Սիրիան PKK-ին օգտագործում է Թուրքիայի դեմ: Ափոյի (Աբդուլլահ Օջալանի) փոխարեն ջուր պահանջելու Դամասկոսի գործելակերպը մի անգամ եւս դա է ապացուցում: Սակայն իր հերթին PKK-ն էլ Սիրիային է օգտագործում: Մեկը լրացնում է մյուսին: Այս իրողության պատճառները անհրաժեշտ է որոնել Միջին Արեւելքի աշխարհաքաղաքական ոլորտի դրվածքի մեջ, որ առավելագույն կիրառումն է գտնում «թշնամուս թշնամին իմ բարեկամն է» սկզբունքը:

Թեեւ Հաֆեզ Ասադի վարչակարգը, որի հիմքում ընկած է ցեղային բռնատիրությունը, ի վիճակի է ցանկացած պահին սահմանափակել Աբդուլլահ Օջալանի գործունեության ասպարեզը, սակայն դա չի նշանակում, թե որեւէ հարված վերջ է տալու PKK-ին: Ի վերջո, PKK-ին սնուցողը քրդական հարցն է, իսկ դրա արմատները ձգվել են Թուրքիայի տարածքում: Քանի հարցը գոյություն ունի, ոչ-ոք չի կարող երաշխավորել, որ ահաբեկչական կառույցները, անգամ PKK-ի ոչնչացման դեպքում, այլ անվան տակ գլուխ չեն բարձրացնում:

Բռնարարքների հաղթահարումը ամենեւին էլ չի անցնում «արտաքին թշնամիների» նշանառության տակ պահելու ճանապարհով: Բանականությունը պահանջում է ոչ թե «արտաքին ուժերի» մասին հեքիաթներ բարձրացնել, այլեւ Թուրքիայի ներքին կարողությունները համախմբել քրդական հարցին ժողովրդավարության շրջանակներում լուծում առաջադրելու համար: Այդ են պահանջում ազգային միասնության ու տարածքային ամբողջականության շահերը: ■

«Երկաթյա լեդին» դեմ է եղել միացյալ Գերմանիային

Դյուսելդորֆի հրատարակություններից մեկում լույս է տեսել Մարգարեթ Թետչերի հուշերի գերմաներեն թարգմանությունը: Գրքում Մեծ Բրիտանիայի նախկին վարչապետը պատմում է, թե ինչպես եւ ինչու նա փորձում էր արգելել Գերմանիայի վերամիավորումը:

Պարզվում է, որ դեռ 1989 թվականի սեպտեմբերին Միխայիլ Գորբաչովը Մոսկվայում գտնվող Մարգարեթ Թետչերին համոզում էր, որ Խորհրդային Միությունը չի ցանկանում Գերմանիայի վերամիավորումը: Խանդավառված լինելով խորհրդային նախագահի հավաստիացումներով, որ նա ստացել Մոսկվայում, ըստ այդմ Ջորջ Բուշի եւ Ֆրանսուա Միտերանի հետ իր հաջորդ հանդիպումների ժամանակ Մարգարեթ Թետչերը պնդում էր «Գերմանական Դեմոկրատական Հանրապետությունում իրական դեմոկրատական պայմաններ» ստեղծելու անհրաժեշտության մասին»: Վերամիավորման բնական արդյունքը կարող էր լինել միայն շատ տարիներ հետո: Սակայն Եվրոպայում «երկաթե լեդին» աջակից չգտավ: «Շատ լավ, գրում է հեղինակը, պարզվեց, որ Միտերանը, իր «քաղաքական շիզոֆրենիայի» հակումով (այս արտահայտությունը պատկանում է հուշերի հեղինակին), պատրաստ է հրաժարվել ֆրանսիական շահերից, որոնք նրան ստիպում էին զգուշանալ Գերմանիայի ուժեղացումից: Ֆրանսիայի նախագահի նման դիրքորոշումը, Թետչերի կարծիքով, բացատրվում էր այն անհանգստությամբ, որ հակավերամիավորման դիրքորոշումը կարող էր քանդել գերմանա-ֆրանսիական առանցքի կառուցումը:

Այնուհետեւ ակնհայտ դարձավ, որ ամերիկացիներից նույնպես ջանքեր սպասել չի կարելի «վերամիավորման գործընթացի արգելակման» փորձում, Ջորջ Բուշը Թետչերի բնորոշմամբ, «ամենապարկեշտ, ազնիվ եւ հայրենասեր ամերիկացիներից մեկը», հանձնվեց Հելմուտ Կոլի ճնշման տակ: Իր հերթին, «Բունդեսկանցլերը, ինչպես գրում է Թետչերը, ի հակառակություն 1989 թվականի նոյեմբերին Բուշի հետ

փարիզյան հանդիպման ընթացքում, վերամիավորման գործի մեջ նետվեց առանց իր դաշնակիցների հետ նախնական համաձայնեցման»:

Ինքը՝ վարչապետ Թետչերը, իր իսկ խոսքով, մեծ անվստահությամբ էր վերաբերվում Եվրոպայում գերմանացիների եւ դրա մասին գերմանական ղեկավարների հայտարարություններին: «Գերմանացիները, գրում է նա, դեռ 1871 թվականին Բիսմարկի օրոք միավորման ժամանակներից, «միշտ էլ անկանխատեսելի են եղել, նետվում էին այս կամ այն կողմ՝ ագրեսիայից դեպի ինքնախղճահարություն»: Միավորված Եվրոպայում, որին այդպես ձգտում են Գերմանիան եւ Ֆրանսիան, գերմանացիները, ընդհանուր երկրի չափերի եւ տնտեսական հզորության, առավել կզբաղեցնեն առաջատար տեղ: Այդ կապակցությամբ Թետչերը նախազգուշացնում է. «Եվրոպական Գերմանիայի փոխարեն կառաջանա գերմանական Եվրոպա»:

Բոննի կառավարական ամենավերջին շրջաններում, սակայն, երբեք գաղտնիք չէին պահում այն, որ երկու Գերմանիաների վերամիավորման գաղափարին Արեւմուտքի զգուշավոր մոտեցող առաջատար խաղացողների միջավայրում Մարգարեթ Թետչերը միայնակ չէր: Բացի ԱՄՆ նախագահ Ջ. Բուշից եւ նախնական տատանումներն արագորեն թոթափած Միխայիլ Գորբաչովից, գերմանական միասնությունը սատարեցին միայն Իսպանիայի վարչապետ Գոնսալեսը եւ Կանադայի վարչապետ Մալրոնին: Հետաքրքրական է, որ «երկաթյա լեդին» իրեն պատմական դաշնակից էր համարում եւ շարունակում է համարել Մոսկվային: Իր հուշերում այդ բնագը նա հիմնավորում է հետեւյալ կերպ. «Պետք չէ մոռանալ այն մասին, որ Գերմանիան շրջապատված է այնպիսի երկրներով, որոնց վրա նա այս դարում հարձակվել է եւ գրավել նրանց տարածքները: Երբ դիմենք ապագային, ապա ակնհայտ կլինի, որ միայն Խորհրդային Միությունը կամ նրա հիման վրա առաջացած ուժերը կկարողանան հոգալ հավասարակշռության մասին»:

«MN», 31 հոկտեմբեր, 93

ANNOUNCEMENT

The fulbright program invites interested persons with fluent English and a scientific degree to participate in the open competition for the 1994-95 academic year. Fulbright participants are being sought to lecture in American universities on the following subjects:

1. History and political science (including International relations)
2. Mathematics and cybernetics
3. Participants will also be considered for research in the following subject:
1. American studies (History, Literature, Society or Culture of the United States)

Contact the "IREX" office (American University of Armenia, Bagramyan 40, Room 10) or the State University's department of foreign relations for further information and application forms.

The deadline for submission of applications is December 15, 1993.

The final selection of fulbright applicants from Armenia will be made by a panel of American Academics and government officials chaired by the Ambassador of the United States.

Սպիտակ տան եւս մի գաղտնիքը

Որքա՞ն են վաստակում Սպիտակ տան աշխատակիցները: Քլինթոնի վարչակարգի օրոք այդ տեղեկատվությունը համարվում է գերգաղտնի:

«Սպիտակ տան քաղաքականությունը հանգում է նրան, որ չհրապարակվեն այդ թվերը», հայտարարեց Պետեր Թոմսոնը՝ Սպիտակ տան վարչական վարչության տնօրենը, ելույթ ունենալով հաստատումների հարցերով Ներկայացուցիչների պալատի ենթակոմիտեում:

Սպիտակ տան մամուլի քարտուղարի տեղակալ Լորեն Վոուլզը հայտնեց, որ այդ քաղաքականությունը անց է կացնում Սպիտակ տան աշխատակիցների ապարատի ղեկավար Թոմաս Մաքլարտին: «Նախագահին այդ քաղաքականությունը աջակցում է, ասաց Վոուլզը. խոսքը գնում է մասնավոր կյանքի գաղտնիության մասին»:

«Մենք գտնում ենք, որ որոշակի կարգի աշխատակիցների մի մասի աշխատավարձի մասին տվյալներ ներկայացնելով՝ կոնգրեսին հայտնում ենք անհրաժեշտ տեղեկատվությունը, դրա հետ մեկտեղ պահպանելով մասնավոր կյանքի գաղտնիքը, ասաց նա: Չկա ոչ մի կանոն, որը մեզ պարտավորեցնի հայտարարել, թե որքա՞ն է ստանում յուրաքանչյուր առանձին աշխատակից»:

Վոուլզը հայտնեց, որ Սպիտակ տունը տեղեկացնում է մի քանի կարգի աշխատակիցների մասին՝ հատուկ օգնականները (տարեկան 45-85 հազար դոլլար), օգնականների տեղակալները (85-115 հազար դոլլար) եւ նախագահի օգնականները (115-125 հազար դոլլար): Ինքը՝ Քլինթոնը, տարեկան ստանում է 200 հազար դոլլար:

Սպիտակ տան քաղաքականությունը կտրականապես տարբերվում է կոնգրեսի քաղաքականությունից, որը յուրաքանչյուր տարի հրապարակում է բավականին ծանրակշիռ մի հատոր, որը պարունակում է օրենսդրական այդ մարմնի աշխատակիցների եւ նրանց աշխատավարձի մասին մանրամասն տեղեկատվություն:

«Ամերիկյան հարկատուները ակնհայտորեն իրավունք ունեն իմանալ, թե ինչի վրա են ծախսվում իրենց դոլլարները, ասաց Ներկայացուցիչների պալատի անդամ Էռնեստ Ջիմ Իսթուկը՝ Օկլահոմայի հանրապետականը: Միացյալ Նահանգների նախագահը ժողովրդի կողմից ընտրված ներկայացուցիչն է եւ ունի աշխատակիցների հաստիքներ, որոնց մասին ինքը նույնպես պետք է հաշվետու լինի»:

Իսթուկն ասաց, որ կոնգրեսին անհրաժեշտ են մանրամասն տեղեկություններ՝ ուսումնասիրելու համար, թե նախագահն իր խոստումը կատարե՞լ է, երբ հայտարարեց կրճատել իր աշխատակիցների աշխատավարձը 6-10 տոկոսով:

«Ֆիլադելֆիա ինքուայրեր»

Դոլլարի փոխարժեքն արհեստականորեն զսպվել է

Մեկ շաբաթվա ընթացքում նկատված տարադրամի վաճառքի ծավալի կայուն աճը, որը շաբաթավերջին հասավ ռեկորդային ցուցանիշների, օրինաչափ էր: Այս կարծիքը հայտնեց նոյեմբերի 19-ին տարադրամի շուկային նվիրված իր մեկնաբանության մեջ Մոսկվայի միջբանկային վալյուտային բորսայի փորձագետ Իգոր Դոռոնինը:

Ինչպես նշում է Դոռոնինը, վաճառքի ծավալի աճը առաջարկի հետ մնալու պայմաններում հարաճուն պահանջարկի հետեւանքն է: Այդ գործոնների զուգորդումից տեսության մեջ հետեւություն է արվում, որ անցած շաբաթ տեղի է ունեցել փոխարժեքի աճի արհեստական զսպում: Հետեւաբար նախադրյալներ կան դրա հետագա աճի համար, գտնում է Իգոր Դոռոնինը: Նա հնարավոր է համարում, որ առաջիկա շաբաթվա ընթացքում Ռուսաստանի Կենտրոնական բանկը շարունակի դոլլարի փոխարժեքի ակտիվ զսպումը: Հնարավոր է նաեւ մեկ ուրիշ հնար. Կենտրոնական բանկը կարող է սահմանափակել իր գործառնությունները տարադրամի շուկայում, ինչը կհանգեցնի փոխարժեքի զգալի աճի (18-20 կետով):

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Աշխարհ

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔԻ «ՇԵՐԻՖ» ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԸ

Նյու Յորքը քաղաքապետ էր փնտրում, բայց շերիֆ ընտրեց: Նորընտիր քաղաքապետ Ռուդոլֆ Ջուլիանին քաղաքականության մեջ նոր մարդ է եւ իր ամբողջ կյանքում զբաղվել է հանցագործությունների դեմ պայքարով: Նյու Յորքի 107-րդ քաղաքապետը Մանհեթենի գլխավոր դատախազն է եղել 1983–89 թթ., այժմ 49 տարեկան է եւ «շերիֆ» մականունն ստացել է իր նախկին զբաղմունքի պատճառով: Մեծ համբավի իր դերում նա ահ ու սարսափի էր մատնել մաֆիայի պարագլուխների, Ուոլ սթրիթի խոշոր գործարարների եւ այլ հայտնի անձանց: Միաժամանակ իրեն գովազդելու նպատակով նա՝ կապույտ բաճկոնով եւ սեւ ակնոցով, զգեստափոխված որպես սնկավաճառի ուղեկցությամբ փորձել էր դուրս գալ բռնելու մանր առեւտրականներին ուսալու նպատակով:

Դառնալով քաղաքի հայտնի անձնավորություններից մեկը, նա չորս տարի առաջ փորձեց քաղաքապետ ընտրվել Հանրապետական կուսակցության թեկնածուների ցանկում: Եվ քիչ էր մնում ընտրվեր. նա հաղթողից ընդամենը 47 հազար ձայն պակաս ստացավ 2 միլիոն ընտրողների մեջ: Նյույորքցիները այն ժամանակ նախընտրեցին սեւամորթ դեմոկրատ Դեյվիդ Դինկինսին, որն ավելի հավասարակշռված մարդու համբավ ուներ:

Այսօր Ռուդի Ջուլիանիի անձնավորությունն այլեւս չի վիճարկվում: Հաղորդակցման գծով խորհրդատու Դեյվիդ Գարթի խորհուրդների շնորհիվ նա կարողացել է դատախազի իր անմատչելի եւ անհամբեր բնավորությունը փոխել բանիմաց եւ կարգապահ կառավարիչ դառնալու համար: Նա նույնիսկ սովորել է ժպտալ եւ լուսանկարիչների առջեւ համբուրել երեխաներին:

Նոյեմբերի սկզբներին հանրապետական Ռուդոլֆ Ջուլիանին կարողացավ Նյու Յորքի քաղաքապետ ընտրվել, օգտվելով իր համաքաղաքացիների որոշ երկյուղներից:

Սակայն Ջուլիանիի հակառակորդները անողոք են մնում: Երիտասարդ տարիքում նա քվեարկում էր դեմոկրատների օգտին: Մարտավարական նկատառումներով ներկա ընտրարշավում նա ավելի շատ պատական դիրք բռնեց հասարակական հարցերի բնագավառում, որի հետեւանքով Հանրապետական կուսակցության պահպանողական թեւը նրան «դավաճան» որակեց: Ջուլիանիի ծրագրով նախատեսվում է քաղաքի աշխատողներին պաշտոններից հեռացնել (տարեկան 1500), առողջացնել հանրային ֆինանսները (տարեկան պակասորդը 2 միլիարդ դոլար) եւ պահպանել ցեղային ներդաշնակությունը (քաղաքում ապրում է 170 ազգություն):

Ջուլիանին կարողացավ հաղթանակի հասնել, իր համաքաղաքացիների երկյուղներից օգտվելով: Նա հրեա համայնքին եւ ասիացի փոքրամասնություններին հավաստիացումներ տվեց սեւամորթների հետ նրանց ցեղային ընդհարումներից հետո: Նա կարողացավ օգտագործել նյույորքցիների անապահովության զգացումը, քանզի պաշտոնական տվյալները ցույց են տալիս հանցագործությունների բուռն աճ: Թեեւ Նյու Յորքում սովորաբար հինգ ընտրողից չորսը քվեարկում է դեմոկրատների օգտին, Ջուլիանին կարողացավ ի նպաստ իրեն օգտագործել նախկին սեւամորթ քաղաքապետի անճարակ ղեկավարման սխալները: Դա նաեւ ուղղակի պարտություն էր Բիլ Քլինթոնի համար, որը միշտ աջակցել էր նախկին քաղաքապետին: Հատկանշական է, որ հենց ընտրությունների գիշերը նախագահ Քլինթոնը ձախողումներ կրեց նաեւ Նյու Ջերսիում եւ Վիրջինիայում, որտեղ հանրապետականների թեկնածուները փոխարինեցին դեմոկրատ նահանգապետերին: Արդեն այս տարվա հունիսին Լոս Անջելեսում 36 տարուց ի վեր առաջին անգամ ընտրվել էր հանրապետական քաղաքապետ: Թեխասում եւ Ջորջիայում սենատորների մասնակի ընտրություններում եւս դեմոկրատները տանուլ տվեցին:

Այս պարտությունները դեմոկրատ խորհրդարանականներին անչափ նյարդայնացրին: Կոնգրեսում մեծամասնություն կազմելով, նրանք երկու տարի հետո ընդհանուր ընտրությունների ժամանակ կարող են մեծ կորուստներ ունենալ, եթե ներկայիս կառավարության հանդեպ անվստահությունը շարունակվի:

Le Point, 6-12 նոյեմբեր, 1993

Երեւան

Ղափլանյանի թատրոնը

Այս օրերին մեր թատերասեր հասարակայնությունն ու Երեւանի դրամատիկական թատրոնը նշում են հայ բեմի երախտավոր Հրաչյա Ղափլանյանի ծննդյան 70-ամյա հոբելյանը:

Հոբելյանական հանդիսությունների կիզակետը բնականաբար Երեւանի դրամատիկական թատրոնն է, որ իր հիմնադրմամբ եւ ստեղծագործական հասունությամբ պարտական է իր հիմնադիր, դերասան, նույն հաստատության երկարամյա գլխավոր բեմադրիչ եւ ղեկավար Հրաչյա Ղափլանյանին: Պատահական չէ, որ այն իր հիմնադրի անունով էր կոչվում դեռ նրա կենդանության օրոք: Հոբելյանական այս օրերին թատրոնի հայտարարած նրա բեմադրությունների ամենամեծ է, եւ ամեն ինչ նույնն է, ինչպես ռեժիսոր բեմադրիչի կենդանության օրոք, քանի որ այդ ներկայացումները ապրում են թատրոնում, ապրում են մեզ: Շեքսպիր. «Ռիչարդ Երրորդ», Երվանդ Օտյան. «Մեր եւ ծիծաղը», Պերճ Հարությունյան. «Քո վերջին հանգրվանը», ներկայացումներ, որոնք ստեղծված են դժվարին ժամանակներում, դժվարին ու բարդ ժամանակներում, բայց չխամրող դասական են օծված: Իսկ նրա թատրոնը դարձել է հարազատ տուն ոչ միայն հանդիսատեսի, այլեւ ճշակույթի մեր երախտավորների համար: Ահա թե ինչու հանդիսավոր ճաշը, որ տեղի ունեցավ այս հոբելյանի առիթով, մի արտասովոր զրույց էր Ղափլանյանի ներկայությամբ, նրա ստեղծած դերասանական ու հոգեւոր մթնոլորտի ու ավանդների հետ, որ մենք այստեղ առանձնացրել ենք, համոզվելով, որ նրա գործը միայն ավելին ստացավ զոհ մարդկային եւ ստեղծագործական առումով: Նշանավոր լոռեցի էր, լոռեցու բնածին բարությամբ, ընդառաջող, անհեն, ծույլը փարատող»: Նա չէր մոռանում դերասանի առջեւ դնել հոգեբանական խնդիրներ»: «Իմ միակ ուսուցիչը թատրոնում», այսպես հակիրճ ձեւակերպեց իր խոսքը Արմեն Խանդիկյանը՝ թատրոնի ներկա գեղարվեստական ղեկավարը:

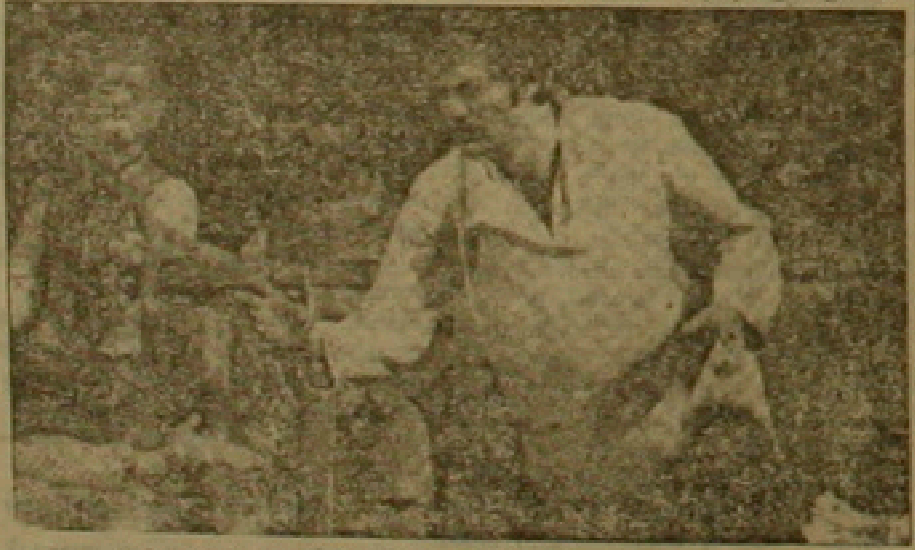

Հրաչյա Ղափլանյանի անվան թատրոնով շարունակվում է նրա հիմնադրի ներկայությունը: Այդ ներկայությունը նաեւ յուրաքանչյուրի ճաշակից անբաժան «Գիժերն» է, «Արմիկը», «Գոնդի որդին» Երեւանի Պատանի հանդիսատեսի թատրոնում: Նաեւ «Մեր՝ եւ խաղավարդ», «Գիշերային հրաշք», «Երկու տերերի ծառան»: Դրամատիկական թատրոնում «Աննա Ֆրանկի օրագիրը», Պարոնյանի «Ատամնաբույժն արեւելյան», Սունդուկյանի անվան թատրոնում «Օրկոյի» եւ «Կոմիտաս», Մանկական թատրոնում Ղանեղարովի «Ճանապարհ», Լ. Ուկրաինկայի «Քարե տեր», Կախաբերի թատրոնում «Ռիչարդ III», Բրատիսլավայի ազգային թատրոնում Լեւ Տոլստոյի «Կենդանի դիակը» եւ այլն:

ԿԱՐԻՆԵ ՍԱՄՎԵԼՅԱՆ

Սուր Զրույց

Վշտի ծիծաղ

Հեռախոսային զրույցներ

❖ - Ալլո, շտապօգնությո՞ւնն է:
- Ոչ, միլիցիայից է: Շտապօգնություն զանգահարելու համար զանգահարեք հրշեջ օգնություն:

❖ - Ալլո, կնիկ ջան, մի ժամ առաջ քեզ զանգահարեցի, բայց գծերը խառնվել էին, եւ ես ուրիշ տեղ ընկա:
- Որտեղ որ ընկել ես, այդ տեղից ո՞ւր ես տուն գալու:

❖ - Ալլո, դու ինձ լսում ե՞ս: Ես քեզ սիրում եմ:
- Ընկեր ջան, դուք սխալ տեղ եք ընկել:
- Վայ, շատ կներեք... Ուրեմն, չեմ սիրում:

❖ - Ալլո, պարոն Դեմիրել, բարեւ ձեզ:
- Ի՞նչ:
- Ասում եմ, բարեւ ձեզ:
- Բարեւ ձեզ: Ո՞վ է խոսում:
- Էլչիբեյը:
- Ո՞վ:
- Էլչիբեյը:
- Ա՜ա... պարոն Էլչիբեյ, բարեւ ձեզ:
- Պարոն Դեմիրել, ես ուզում եմ, որ Դուք այդ Հայաստանին մի լավ դաս ծեք:
- Ալլո, պարոն Էլչիբեյ, շատ վատ է լսվում: Այդ որտեղի՞ց եք խոսում:
- Մեր գյուղսովետի գրասենյակից:

Մարդիկ եւ խցաններ

❖ - Դու նկատել ե՞ս, մարդիկ կան, որոնք բոլոր կարգերի ժամանակ էլ խցանի նման միշտ լողում են ջրի երեսին:
- Սպրեմ այն հույսով, որ մի օր կգա մեծ խցանահանը:

❖ - Տեսա՞ր, մեր պետը ինչպես խցանի նման դուրս թռավ իր պաշտոնից:
- Բայց էլի հասցրեց վերջին պահին մեկի այլը հանել:

❖ - Այս խցանը ժամանակին թանկարժեք շշի մեջ լցված հազվագյուտ խմիչքի խցան էր:
- Բայց ինչո՞ւ է այժմ այստիսի մոռացված ու ողորմելի վիճակում հայտնվել:
- Հանել են:

❖ - Մի ժամ է չարչարվում եմ, չեմ կարողանում այս խցանը հանել:
- Շշի հետեւին բռունցքով խփիր, ինքն իրեն դուրս կթռչի: Դրանք բռունցք են սիրում:

ԱՐԱ ՎԱՀՈՒՆԻ

Արտասահմանադրական դատողություններ

❖ Սահմանադրությունն անձնազոհաբար իր վրա է վերցնելու օրենքին ուղղված ժողովրդական հայհոյանքը:

❖ Ասեղնաբանական զրույց. - Եւ սատանած մարդու համար չէր ծառագել մի արեւ...

❖ Սահմանադրության նման ճաման չափալ ու հանճարեղ:

❖ Տոլստոյի վարորդին. Քաշիր, խաշիր, յարխաշ պխտիր, խաշիր, հասան ֆրդ մասաղ:

❖ Գործողության պատասխանատվությունը երբեմն պետք է տեղափոխել բայից դեպի մակբայը:

❖ Տանտերն իր բնակարանը ժամանակավորապես վարձով է տալիս տնվորին: Ասված նույն կերպ երկիրը տվել է մարդուն, գուցե եւ սատանային՝ կոմունալ ընդհանուր հարմարություններով:

❖ Այս աշխարհում ամենադժվար բանն ուղեւոր լինելն է, երբ կաղանավոր չես:

❖ Մեր առարկը կա՞նոն է, որ մեռնելն էլ մահ լինի:

Սահմանադրական բարեփոխումներով՝
ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ

Խմբագիր

Կաշչիրովսկին կրկին հայտնվում է

Ինչպես Պոստֆակտումի թղթակիցին հայտնեցին Ուկրաինայի «Ռուխի» մամուլի կենտրոնում, Ռուսաստանում Վլադիմիր Ժիրինովսկու լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցության ցուցակով այդ երկրի խորհրդարանում ընտրվելու ուկրաինացի հանրահայտ հոգեբույժ Անատոլի Կաշչիրովսկու ընտրման կապակցությամբ «Ռուխի» ղեկավարությունը նոյեմբերի 17-ին հարցադրում է արել Ուկրաինայի արդարադատության նախարարությանը. կարո՞ղ է արդյոք Ուկրաինայի քաղաքացին ընտրվել Ռուսաստանի խորհրդարանում եւ կարո՞ղ է արդյոք Ռուսաստանի խորհրդարանի պատգամավորը լինել Ուկրաինայի քաղաքացի:

ՆՏ

Լուրերի Հոսք

Նախագահի խորհրդականը նոր սահմանադրության մասին

«Առանձին ղեկավարներ, քաղաքական գործիչներ եւ ազգայնական առաջնորդներ իրենց անազնիվ են պահում եւ աշխատում են իրենց ժողովուրդներին հասցնել սահմանադրության նոր նախագծի խեղաթյուրված բովանդակությունը», հայտարարեց Ռուսաստանի նախագահի վարչակազմի ղեկավար Սերգեյ Ֆիլատովը: «Երբ նրանք խոսում են ինքնիշխանության մասին, ակնհայտ է դառնում, որ այդ գաղափարի մեջ նկատի են ունենում ինքնիշխանությունը ոչ թե հանրապետության համար, այլ իրենց իշխանության, որպեսզի ունենան ամեն ինչ անելու հնարավորություն»: Սովորաբար այդպիսի գործողությունները մեծ դժբախտություններ են բերում ժողովուրդներին», ավելացրեց նա: Ֆիլատովն իր զարմանքն արտահայտեց մասնավորապես Թաթարստանի եւ Բաշկիրստանի որոշ հայտարարությունների վերաբերյալ, որտեղ, ըստ նրա, դաշնակցային պայմանագրի շահարկում է գնում: Այդ հանրապետությունների ղեկավարները չեն ասում ողջ ճշմարտությունը: Դաշնակցային պայմանագիրը, ինչպես եւ գործող սահմանադրության մեջ, նոր հիմնական օրենքի հավելված է եւ չի հրապարակվել մամուլում այն պատճառով, որ չպետք է քվեարկվի»:

Սնարֆ

Ռուսաստանի կառավարությունը միաձույլ է

«Կառավարությանը քաղաքական ճակատամարտերի մեջ ներքաշելու փորձերն այսօր չափազանց վնասակար են, եւ որ ամենակարեւորն է, այնտեղ որեւէ տրոհման մասին խոսակցությունները ոչ մի հիմք չունեն, հայտարարեց Ռուսաստանի նախագահի վարչակազմի ղեկավար Սերգեյ Ֆիլատովը: Եթե որեւէ մեկն ունի ինչ-որ քաղաքական նպատակներ եւ ցանկանում է այստեղ շահարկել, ապա դա կմնա նրա խիղճին»: Ֆիլատովի կարծիքով, ընտրությունների նախօրյակին կառավարությունը միաձույլ է: Նա նորից շեշտեց, թե իր խորը համոզմամբ Նախարարների խորհրդի ղեկավար պետք է մնա Վիկտոր Չեռնոմիրդինը:

Սնարֆ

Գործազրկության կտրուկ աճ հաջորդ տարի

Շատ մեծ հավանականություն կա, որ 1994 թ. Ռուսաստանում ռեգիստրված գործազրկությունը, ինչն այժմ վերաբերում է 5-6 միլիոն մարդու, կդառնա բացահայտ, եթե մենք հայտեր չձեռնարկենք դրա դեմ: Այս մասին հայտարարեց ՌԴ կառավարության փոխվարչապետ Ալեքսանդր Շոխինը: Նա նշեց, որ հաշվի առնելով Ռուսաստանի աշխատանքային շուկայի առանձնահատկությունները, կարելի է սպասել սոցիալական աղետի հսկայական շրջանների առաջացման: Եւ ավելացրեց, թե «հետագայում խնդիրները լուծելը շատ ավելի բարդ կլինի, քան այժմ դրանց կանխարգելումը»:

Սնարֆ

Իրանում մարդու իրավունքները պահպանվում են

Իրանը հերքեց ՄԱԿ-ի զեկույցում բերված երկրում մարդու իրավունքների խախտումների վերաբերյալ փաստերը: Թեհրանի ռադիոն հաղորդեց ԱԳՆ հայտարարությունը, որտեղ նշվում է, թե մարդու իրավունքների գործերով ՄԱԿ-ի հանձնաժողովի զեկույցը «պարունակում է չհիմնավորված մեղադրանքներ եւ հիմնված է շինծու նյութերի վրա, որոնք ստացվել են իրանական ընդդիմադիր խմբավորումներից»: Չորեքշաբթի օրը Նյու Յորքում տարածված կոմիտեի զեկույցում նշվում էր Իրանում մարդու իրավունքների խախտման փաստեր, ինչպես օրինակ, «մահվան դատավճիռների չհիմնավորված որոշումներ»: Այս փաստաթղթում իրանական իշխանություններին կոչ էր արվում վերանայել դատական վարույթակարգը, որպեսզի գործերը քննվեն բաց նիստերում: Դրանից բացի, իշխանությունները պետք է արգելեն իրանական հատուկ ծառայությունների գործունեությունները, ինչն ուղղված է արտասահմանում իրանական ընդդիմության ներկայացուցիչների դեմ:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

digitised by A.R.A.R.@

Լուրեր Հուռ

Շուկայական տնտեսություն եւ ժողովրդավարություն Էստոնիայում

ԱՄՆ-ում Էստոնիայի դեսպան Թոոմաս Իլվեսը նոյեմբերի 16-ին Վաշինգտոնում լրագրողներին հայտարարեց, որ իր երկիրն արդեն «հաջողությամբ անցում է կատարել շուկայական տնտեսության եւ ժողովրդավարության»: Նա նշեց, որ այս տարի Էստոնիայի արտաքին առեւտրի ծավալն աճել է 60 տոկոսով, ընդ որում, դրա 75 տոկոսն ընկնում է Արեւմուտքի երկրներին: Դեսպանի խոսքերով, հենց ազատության ուժեղ ավանդույթներն են մեծ դեր խաղացել այդ անցման մեջ: Էստոնիան, ընդգծեց պրն. Իլվեսը, երբեք չի համակերպվել դրսից պարտադրված գաղափարախոսական ու տնտեսական համակարգին: Խոսելով Էստոնիայի ռուսալեզու բնակչության վիճակի մասին, դեսպանը հայտնեց, որ ռուսների խառն տոկոսն արդեն Էստոնիայի քաղաքացի է եւ կարող է քվեարկել: Քաղաքացի դառնալու պայման են, երկրում երկամյա բնակությունը, երկրին տրված հավատարմության երդումը եւ լեզվի նվազագույն իմացությունը: ՆՏ

Ռուս-ղազախական դրամական հարաբերությունների շուրջ

Ռուսաստանի փոխվարչապետ Ալեքսանդր Շոխինը նոյեմբերի 18-ին հանդիպում ունեցավ Ղազախստանի առաջին փոխվարչապետ Դաուլեթ Սեմբաեւի հետ: Քննարկվեցին Ղազախստանում ազգային դրամ մտցվելու կապակցությամբ երկու պետությունների դրամական հարաբերությունների ծեւավորմանն առնչվող հարցեր: Բանակցություններին մասնակցող երկու պետությունների ներկայացուցիչները միաժամանակ քննարկում էին իրենց պարտքերի փոխադարձ կարգի հարցը: Նախնական համաձայնություն ձեռք բերվեց այն մասին, որ ղազախական մեկ թենգեն հավասար է 250 ռուբլու, ինչպես նաեւ այն մասին, որ այդ փոխարժեքը պետք է փոխադարձ ճանաչված լինի: Նաեւ որոշում ընդունվեց այն մասին, որ Ղազախստանում ռուսաստանցիների կողմից ղազախական ապրանքների գնումը եւ դուրս բերումը չի սահմանափակվելու: ՆՏ

Թուրքմենստանը կրճատել է գազամատակարարումը

Ինչպես Պոստֆակտումի թղթակցին հայտնեցին «Վրացգազի» վարչությունում, Վրաստանի մոտ 100 մլն. դոլլարի պարտքի պատճառով, նոյեմբերի 18-ից Թուրքմենստանը Վրաստանին անհրաժեշտ 22 մլն. խմ-ի փոխարեն օրական նրան մատակարարում է միայն 10 մլն. խմ: Գազը տրվում է միայն Թբիլիսիին եւ Ռուսթավիին: Ինչ վերաբերում է հանրապետության մայրաքաղաքին, ապա քաղաքի ջեռուցման համակարգի վարչությունը հենց միայն ստորին օղակով աշխատելու (այսինքն բնակարանները ջեռուցելու) համար հարկավոր է 4 մլն. խմ գազ: «Վրացգազի» վարչությունն այժմ վիճակի չէ քաղաքին լիովին ապահովել գազով, ուստի եւ տեղյակ պահին հանրապետության գազապահովման հարցը լուծվում է կառավարական մակարդակով: ՆՏ

Էներգետիկ ճգնաժամ Վրաստանում

Ինչպես Պոստֆակտումի թղթակցին հայտնեցին «Վրացէներգոյի» վարչությունում, դեկտեմբերին հանրապետության էլեկտրամատակարարման վիճակը կարող է վատթարանալ: Ներկայումս Ինգուրիի ՀԷԿ-ի հինգ ագրեգատից գործում է միայն երկուսը, բացի դրանից, ՀԷԿ-ից էլեկտրաէներգիայի ստացումը դժվարացել է այն պատճառով, որ մինչեւ օրս չի վերականգնվել Արեւմտյան Վրաստանում դիվերսանտների պայթեցրած բարձրավոլտ էլեկտրահաղորդման գիծը: [illegible] հետ մեկտեղ մազութի պակասը թույլ չի տալիս [illegible] կարողությամբ աշխատեցնել ջերմակայանները: Վրաց էներգետիկները հույս ունեն, թե մոտ ժամանակներս Ռուսաստանից [illegible] միլիարդ ռուբլու մազութ, որը Վրաստանը ձեռք է բերել Ռուսաստանի հատկացրած վարկով: ՆՏ

ԱՄՆ-Ը ԵՎ ՖՐԱՆՍԻԱՆ ԴՈՒՐՍ ԵՆ ՄՆՈՒՄ ԸՆՏՐԱՐՇԱՎԻՑ

Հայաստանը չորս երկրների մեջ շարունակում է հավակնել Օլիմպիադա-96-ի անցկացմանը

Հայաստանի շախմատային ֆեդերացիայի պատասխանատու քարտուղար, ՖԻԴԵ-ում Հայաստանի պատվիրակ ԳԱԳԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԸ հաղորդում է Բրազիլիայի Կուրիտիբա քաղաքում անցկացվող ՖԻԴԵ-ի 64-րդ կոնգրեսից.

Կուրիտիբա ժամանակին հասնելու համար հարկ եղավ 48 ժամ շարունակ, փոքրիկ ընդմիջումներով, անցկացնել տարբեր ինքնաթիռներում եւ կտրել անցնել Երեւան-Մոսկվա-Ալժիր-Կաբո Վերդե-Սալվադոր-Բուենոս Այրես-Պորտո Ալեգրե-Կուրիտիբա ճանապարհը: Բայց չնայած հասկանալի հոգնածությանը, Բրազիլիա հասնելուն պես, դեռ կոնգրեսի նախօրյակին շտապեցի հանդիպել ՖԻԴԵ-ի ղեկավարների, մասնավորապես պրեզիդենտ Կամպոմանեսի, փոխպրեզիդենտ Մասանովիչի, եվրոպական գոտու պրեզիդենտ Յունգվիրտի, գլխավոր քարտուղար Մակրոպուլոսի հետ: Եւ դա հասկանալի է, քանի որ կոնգրեսում քննարկվելու են Հայաստանին առնչվող մի շարք կարեւոր հարցեր, մասնավորապես 1996 թ. համաշխարհային օլիմպիադայի վայրի ընտրության խնդիրը: Հիշեցնեմ, որ մեր երկիրը վեց պետությունների շարքում հավակնում է կազմակերպել այդ խոշորագույն համաշխարհային ստուգատեսը: Կարծում եմ, մեր ընթերցողները լավ են հասկանում, թե ինչքան դժվար կլինի ՖԻԴԵ-ի կոնգրեսի պատվիրակներին համոզել իրենց ձայնը տալ Երեւանի օգտին, մանավանդ որ միջազգային լրատվական շատ միջոցների ջանքերով Հայաստանի մասին շատերի մեջ ոչ օբյեկտիվ կարծիք է ձեւավորվել:

Ես Յորենտինո Կամպոմանեսին հանձնեցի Հայաստանի վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի՝ ՖԻԴԵ-ի պրեզիդենտին եւ Կուրիտիբայի կոնգրեսին հղած ուղերձը, որտեղ Հայաստանի կառավարության նախագահը հավաստիացնում է, որ մեր իշխանություններն ամեն ինչ կանեն համաշխարհային օլիմպիադան անհրաժեշտ մակարդակով անցկացնելու:

Հատուկ ընդգծվեց, որ Հայաստանը պատրաստ է ընդունել ՖԻԴԵ-ի անդամ բոլոր երկրների շախմատիստներին, անկախ քաղաքական, ռասայական, կրոնական տարբերություններից: Զանգեցինք ՖԻԴԵ-ի ղեկավարներին օբյեկտիվ պատկերացում տալ մեր երկրի մասին: Պրեզիդենտ Կամպոմանեսը խնդրեց իր շնորհակալությունները հայտնել վարչապետ Բագրատյանին ուղերձի համար եւ ընդգծել, որ տեխնիկական աջակցությունը շատ կարեւոր է օլիմպիադայի կազմակերպման հարցում: Պրեզիդենտը հայտնեց, որ նախնական հայտ ներկայացրած վեց երկրներից երկուսը՝ ԱՄՆ-ը եւ Ֆրանսիան այսօրվա դրությամբ չեն հաստատել իրենց մասնակցությունները եւ ամենայն հավանականությամբ հրաժարվել են 1996 թ. օլիմպիադան կազմակերպելու գաղափարից: Այսպիսով, ընտրական արշավը շարունակում են չորս երկրներ՝ Հայաստանը, Հունգարիան, Ինդոնեզիան եւ Կատարը: Նախատեսվում է, որ օլիմպիադայի անցկացման վայրի վերաբերյալ որեւէ որոշում կոնգրեսը կարող է ընդունել իր աշխատանքների եզրափակիչ մասում, մասնավորապես նոյեմբերի 22-24-ին, երբ կհրավիրվի այսպես կոչված գլխավոր ասամբլեայի նիստ: Մինչ այդ աշխատանքները կընթանան տարբեր հանձնաժողովներում, որտեղ քննարկված այն որոշումները, որոնք առնչվում են Հայաստանին, կաշխատենք տեղյակ պահել ընթերցողներին:

Երկու խոսք էլ այն վայրի մասին, որտեղ անցկացվում է կոնգրեսը: Կուրիտիբա անունը շատ քիչ բան է ասում օտարերկրացիներին: Բայց սա Բրազիլիայի հարավում գտնվող խոշոր տարածքով եւ բնակչության թվով մասնավորապես Երեւանին հավասար մի քաղաք է: Այս տարի քաղաքը նշում է իր հիմնադրման 300-ամյակը, եւ կոնգրեսը, ինչպես նաեւ բազմաթիվ շախմատային միջոցառումներ, այդ տոնակատարության մասն են: ■

ՈՒԵՖԱ-ի նոր օրենքը

Ֆուտբոլի եվրոպական ասոցիացիան մի նոր օրենք է հրապարակել, որը պետք է սկսի կիրառվել 1996 թ. Անգլիայում կայանալիք Եվրոպայի առաջնությունում: Այդ օրենքը, որն անվանվել է «խմնաթեւ ռապար մահ», պետք է վերացնի խաղի հիմնական (90 րոպե) եւ լրացուցիչ (30 րոպե) ժամանակներում արձանագրված ոչ-ոքիից հետո խրացվող 11 մետրանոց տուգանային հարվածները:

Ըստ նոր օրենքի, 90 րոպեից հետո, երբ հաշիվը հավասար է, կրկին նշանակվում է լրացուցիչ ժամանակ, բայց խաղն ավարտվում է 1-ին խփ գոլի դեպքում, որի հեղինակը ճանաչվում է հաղթող: ■

Գուլիտը պարտության է մասնում «Միլանին»

Իտալիայի չեմպիոն «Միլանն» ընթացիկ առաջնության 1-ին պարտությունը կրեց: Նա 10-րդ տուրում 2-3 հաշվով զիջեց «Սամպդորիային»:

Վճռական գնդակը «Միլանի» դարպասը խփեց թիմի նախկին խաղացող, հոլանդացի Ռուուդ Գուլիտը: Դա հանրահայտ ֆուտբոլիստի 1-ին գնդակն է «Սամպդորիայի» կազմում: ■

Թենիս

Աշխարհի երկրորդ թենիսիստը վերջին տեղում

Գերմանիայի Ֆրանկֆուրտ քաղաքում տեղի ունեցող աշխարհի 8 ուժեղագույն թենիսիստների մրցաշարում, որն արդեն կոչվել է որպես աշխարհի ոչ պաշտոնական առաջնություն, անակնկալները հաջորդում են իրար:

Խմբային մրցաշարերից մեկում աշխարհի նախկին համար մեկ թենիսիստ Ջիմ Կուրյեն (ԱՄՆ), որը ATP-ի դասակարգմամբ հիմա զբաղեցնում է 2-րդ տեղը, եզրափակեց պայքարը եւ հրաժեշտ տվեց մրցաշարին:

Զիջելով իր հայրենակից Չանգին, Կուրյեն հետո պարտվեց նաեւ Անդրեյ Մեդվեդեւին (3-6, 6-1, 6-7): Կիեւցի երիտասարդ եւ տաղանդավոր թենիսիստ իրական է դարձնում մասնագետների կանխագուշակումները, որոնցից շատերի կարծիքով նա կարող է դառնալ աշխարհի լավագույն թենիսիստը: Համենայն դեպս Մեդվեդեւը հաստատուն քայլերով վեր է բարձրանում ուժեղագույն թենիսիստների դասակարգման սանդղակներով եւ արդեն զբաղեցնում է պատվավոր 6-րդ դիրքը: Մեդվեդեւը խմբային մրցաշարի վերջին մրցախաղում հաղթեց նաեւ Չանգին (2-6, 6-4, 6-2) եւ գրավելով 2-րդ տեղը կիսաեզրափակիչում մրցելու է մյուս խմբում առաջին տեղ գրաված աշխարհի առաջին ռակետ Փիթ Սամփրասի հետ:

Մեդվեդեւի հետ նույն խմբում ընդգրկված եւ 1-ին տեղ գրաված Միխայել Շտիխը (Գերմանիա) կիսաեզրափակիչում կմրցի Իվանիշեւիչի կամ Էդբերգի հետ, որոնք մյուս խմբում հավակնում են 2-րդ տեղին: Մրցաշարին հրաժեշտ տվեց նաեւ Չանգը:

ATP-ի դասակարգմամբ աշխարհի 10-ը ուժեղագույն թենիսիստները

1. Սամփրաս (ԱՄՆ)
2. Կուրյե (ԱՄՆ)
3. Շտիխ (Գերմանիա)
4. Բրուգերա (Իսպանիա)
5. Էդբերգ (Շվեդիա)
6. Մեդվեդեւ (Ուկրաինա)
7. Բեկեր (Գերմանիա)
8. Չանգ (ԱՄՆ)
9. Իվանիշեւիչ (Խորվաթիա)
10. Մուստեր (Ավստրիա)

Ծանրամարտ

Քաշային կարգերը փոխվեցին, բուլղարացիները մնացին

Ինչպես հայտնի է աշխարհի ուժեղագույն ծանրորդներն այնքան շատ էին օգտագործում խթանող, բայց արգելվող դեղամիջոցներ (դոպինգ), որ միջազգային ֆեդերացիան կրակն էր ընկել: Հարցը հասավ այնտեղ, որ համաշխարհային բոլոր նախկին նվաճումները կասկածանքի տակ դրվեցին, եւ ֆեդերացիան ուզում էր ամեն տեսակի ռեկորդները չեղյալ հայտարարել, պաշտոնական մրցումներում ուժեղ հսկողություն սահմանել եւ նոր հաշվարկ սկսել: Սակայն դրանով կցնցվեր նաեւ ծանրամարտի ամբողջ պատմությունը: Բացի այդ, չէ՞ որ եղել են նաեւ ազնիվ դյուցազուններ, որոնք մեծ ծառայություններ են մատուցել մարզաձեւի զարգացմանը: Ծանր իրավիճակից դուրս գալու խելացի ելք գտնվեց. որոշվեց ամեն ինչ թողնել ինչպես կար, պարզապես նոր քաշային կարգեր սահմանել եւ նոր հաշվարկ սկսել:

Ահա թե ինչու Մելբուռնում տեղի ունեցող աշխարհի առաջնությունում ամեն քաշային կարգում լավագույն արդյունքները փաստորեն արձանագրվում են որպես աշխարհի ռեկորդներ: Քաշային կարգերը փոխվեցին, սակայն բուլղարացիներն առաջվա պես շարունակում են տոն տալ համաշխարհային ծանրամարտում: Եւ ուրախալին այն է, որ այս հերթի հավաքականի ավագ մարզիչը մեր հայրենակից, Մյունխենի եւ Մոնրեալի օլիմպիական խաղերի չեմպիոն, աշխարհի ու Եվրոպայի առաջնությունների [illegible] հաղթող եւ [illegible] Նորայր Նուրիկյանն է: Մելբուռնում ավարտվող աշխարհի առաջնությունում էլ բուլղարացիները մրցակցությունից դուրս են: 91 կգ քաշային կարգում չնայած հանդես էին գալիս օլիմպիական խաղերի, աշխարհի, Եվրոպայի նախկին բազմակի չեմպիոն ու ռեկորդակիր Անատոլի Խրապատին (Ղազախստան) եւ Բարսելոնում տեղի ունեցած վերջին օլիմպիադայի չեմպիոն Կախի Կախիաշվիլին (Վրաստան), այնուամենայնիվ 1-ին տեղը բաժին հասավ բուլղարացի Իվան Չաքիրովին, որը դարձավ նաեւ աշխարհի ռեկորդակիր թե երկամարտում (407,5 կգ) եւ թե պոկում վարժությունում (185 կգ):

Արծաթե մեդալը բաժին հասավ Կախիաշվիլուն, որը նորընծա չեմպիոնին երկամարտում զիջեց 5 կգ-ով, իսկ 3-րդ մրցանակակիր դարձավ Խրապատին: Մեր հանրապետության ներկայացուցիչ Ալեքսան Կարապետյանը զիջելով միայն հիշյալ անվանի ծանրորդներին գրավեց պատվավոր 4-րդ տեղը:

Ինչպես Ֆրանսիայից հաղորդում է մեր թղթակից Գրիգոր Ամիրզայանը. «Առաջնությանը մասնակցում են 70 ազգությունների ծանրորդներ, եւ այն անցնում է տեր երկրի ուղեկցությամբ, քանի որ Ավստրալիայում հիմա ամառ է եւ մասնավորապես Մելբուռնում ջերմաչափը ցույց է տալիս 30 աստիճան:

Ըստ ֆրանսիական «Էկիպ» օրաթերթի, աշխարհի ներկայիս առաջնությունը, որը հերթականությամբ 65-րդն է, ըստ էլ դարձավ այնտեղի «հին» ծանրորդների անունների համար, ինչպիսիք էին Ալեքսանդր Վարդանյանը Ռուսանը, Շեմանսկին, կամ թեկուզ Մելբուռնում աշխարհի չեմպիոնի կոչմանը հերթական անգամ արժանացած Սուլեյմանօղլուն, որոնց նախկին փայլուն նվաճումները մոռացության են տրվել:

«Մելբուռնը միջանցք է հին ծանրամարտի եւ նորի միջեւ», գրում է թերթը: 1992 թ. Տեններիֆեյում (Իսպանիա) տեղի ունեցած ծանրամարտի միջազգային ֆեդերացիայի նստաշրջանում արքագրվեցին ծանրամարտի անցյալի շատ օրենքներ, սահմանվեցին քաշային նոր կարգեր (54, 59, 64, 70, 76, 83, 91, 99, 108 եւ 108-ից բարձր կգ.):

Կանանց համար նույնպես քաշային նոր կարգեր սահմանվեցին:

Ավստրալիան լավ հասկանալով սպորտի մեծ արժեքը նաեւ քաղաքական ասպարեզում, սկսել է սեփականացնել մի շարք չեմպիոնների, որոնց թվում են ծանրորդներ Մարինովը, Բոտովը, Կանեւը, Բլագոեւը (Բուլղարիա), Վլադը (Ռումինիա), Յանկոն (Թուրքիա), հույս ունենալով այդ ճանապարհով մուտք գործել ծանրամարտի աշխարհի ուժեղագույն երկրների շարքը:

Գերմանիան «ազգայնացրել է» 1991 թ. աշխարհի չեմպիոն, 100 կգ. քաշային Իգոր Սադիկովին (Ռուսաստան), իսկ Հարավային Աֆրիկայի փոքրիկ, բայց մեծահարուստ Էկվադորը՝ Ալեքսանդր Բուռովին: Այսպես ազգային արժանապատվության զգացումը, հայրենասիրությունը հիմա նույն արժեքը չունեն, ինչպես անցյալներում, եւ դրամ ունեցող երկրները օգտվում են առիթից»: ■

«Խեղճ» Թայսոնը նախընտրում է Աֆրիկան

Ըստ գիմբարբվեցի մի լրագրողի, որը հարցազրույց է ունեցել բանտում գտնվող պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտի ծանր քաշի [illegible] աշխարհի նախկին չեմպիոն Մայք Թայսոնի հետ, վերջինս մտադիր է 1995-ին կալանքից ազատվելուց հետո բնակություն հաստատել Աֆրիկայում: «ԱՄՆ-ում սպիտակամորթները շատ են նեղում սեւամորթներին», ասել է Թայսոնը:

Բաժինը վարում է ՄԻՀՐԱՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

alex·a EXCHANGE

Տարադրամի դասահական փոխանակումից առաջ մտածեք Ձեր անվտանգության եւ օգուտի մասին: Մեր ծառայությունից օգտվում են Հայաստանի ամենահեռանկարային ընկերությունները, բայց մենք կարող ենք աշխատել նաեւ Ձեզ համար:

Դուք կարող եք մի քանի րոպեի ընթացքում վաճառել եւ գնել տարադրամ, ծեռնտու տոկոսով:

Բայց ամենագլխավորը, դուք կարող եք վաճառել եւ գնել անսահմանափակ քանակությամբ տարադրամ:

Միայն մեզ մոտ Դուք կարող եք ձեռք բերել խոշոր քանակությամբ տարադրամ, ընդ որում կծախսեք նվազագույն ժամանակ:

alex·a

ՄԻԱՅՆ ՎԱՅԵԼՈՒՉ ՀԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Հասցեն «Անի» հյուրանոց, 7-րդ հարկ, 712 սենյակ, հեռ. 582792

«ՂԱՇԻՆՔ-ԱՎԻԱ»

Հրավիրում ենք թռիչքի հետեւյալ ավիաուղիներով

ՄՈՍԿՎԱ *(ուղիղ չվերթ, ամեն օր, բացի կիրակի եւ երկուշաբթի օրերից)*

ԻԺԵՎՍԿ

ՎՈԼԳՈԳՐԱԴ

ԱՍՏՐԱԽԱՆ

(ամեն չորեքշաբթի)

- Ապահովում ենք բեռների փոխադրում մինչեւ երկու տոննա
- Բարձրակարգ սպասարկում
- Սնունդ
- Ողջ թռիչքի ընթացքում Ձեզ կուղեկցեն մեր ներկայացուցիչները, որ ամեն ինչ կանեն Ձեր հարմարավետության համար:

Տոմսերը վաճառվում են՝ Մաշտոցի պողոտա 40 («Գեղարվեստական սրահ» խանութ), Մուրացանի փողոց 113/3, «Զվարթնոց» օդանավակայան, տոմսարկղ թիվ 1

Հեռ. 53-83-47, 45-25-80, 52-79-22

TRANS ARMEN

ԼՈՒՍԱՄՈՒՏ ԴԵՊԻ ԱՇԽԱՐՀ

Ամեն ուրբաթ «Զվարթնոց» օդանավակայանից առավոտյան ժամը 5-ին «Տրանս Արմենի» ՏՈՒ-154 ինքնաթիռը մեկնում է **ՄԻԼԱՆ**: Համեցեք թռիչքի: Ընդամենը երեք ու կես ժամում դուք կհասնեք **ՄԻԼԱՆԻ** Մալպենզա խոշորագույն օդանավակայան, որի ծառայությունից օգտվում են աշխարհի հայտնի ու հարուստ ավիաընկերությունները: Այստեղ Ձեզ սպասում է MD-11 նորագույն ինքնաթիռն իր բարձրակարգ սպասարկմամբ, որը Ձեզ կհասցնի **ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ, ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԻ 100 ՔԱՂԱՔՆԵՐ ԵՒ ԿԱՆԱԴԱՅԻ ՄՈՆՐԵԱԼ, ՏՈՐՈՆՏՈ, ՕՏՏԱՎԱ, ՎԱՆԿՈՒՎԵՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐ**:

Փաստորեն առաջին անգամ հնարավորություն է ստեղծվել առանց հարկադիր վայրէջքի ուղիղ գծով Երեւանից մեկնել Միլան...

Եթե դուք ցանկանում եք Բուենոս Այրե՞ս, Բրազիլիա՞... կամ...

Հոգ չէ: Մենք, իհարկե, Միլանով ձեզ կհասցնենք աշխարհի ցանկացած տեղ: «Տրանս Արմենի» նշանաբանը՝ Հայաստանի կապը աշխարհի հետ:

Ամեն ինչ ուղեւորների համար:

Հանգստյան օրերը միայն կիրակի:

Մենք աշխատում ենք առանց ընդմիջման, նաեւ՝ բոլոր տոնական օրերին:

ՄԵՐ ՀԱՐՄԱՐԱՎԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻ Է
ՄԵՐ ՄՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՆԵՐՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ԽՈՇՈՐԱԳՈՒՅՆ ԱՎԻԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ԵՆ:
ՄԵՐ ԳՆԵՐԸ ԱՆՀԱՄԵՄԱՏ ՑԱԾՐ ԵՆ

Համեցեք մեզ մոտ՝ Հայաստան, Երեւան, Կիևյան 19, 3-րդ հարկ, մետրո «Բարեկամություն» կայարանի մոտ:
Զանգահարեք մեզ 27-04-21, 27-48-33, 52-94-72, 28-02-24:

«Տրանս Արմեն»՝ օդուղիների Ձեր լավագույն բարեկամ

ԵՎԱ

«Եվա» ուսումնական կենտրոնը կատարում է հերթական ընդունելությունը հետեւյալ մասնագիտություններով.

- օպերատորական գործ, ծրագրավորման լեզուների եւ փաթեթների ուսուցում IBM PC համակարգիչների վրա,
- հաշվապահություն եւ համակարգիչների կիրառում հաշվապահության մեջ,
- անգլերեն լեզու (ուսուցում արագացված կամ ավանդական մեթոդով),
- կոսմետիկա եւ էպիլյացիա,
- մերսում:

Դասընթացները վճարովի են, 1-3 ամիս տեւողությամբ: Շրջանավարտները կստանան վկայականներ հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն լեզուներով: Ընդունելությունը՝ ամեն օր (բացի կիրակիից, ժամը 11.00-17.00-ը): Մեզ մոտ տարգվում են բոլոր լսարանները: Հասցեն՝ Սարյան 4: Հեռ.՝ 58-21-22

Հայ-ամերիկյան BFC ֆիրման հայտնում է, որ լույս է տեսել «Հայ Բիզնեսի Համաշխարհային Տեղեկատու, 1993-1994» տարեգիրքը, որն արդեն վաճառվում է աշխարհի շատ երկրներում:

Եթե ուզում եք, որ Ձեզ ճանաչեն ԱՄՆ-ում եւ նրա սահմաններից դուրս, տպագրեք տեղ գրավել «Հայ Բիզնեսի Համաշխարհային Տեղեկատու, 1994-1995 թթ.»-ի էջերում:

ՇՏԱՊԵՑԵՔ BFC

Երեւան, Արշակունյաց 2, 1-ին հարկ հեռ. 53-86-67, 52-82-91

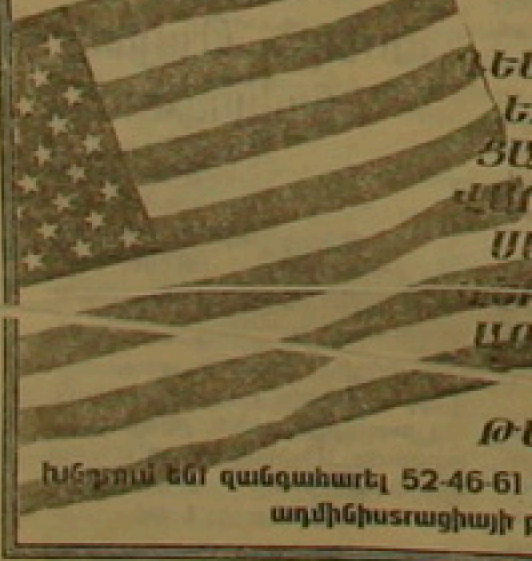

ԱՄՆ-Ի ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆԸ ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ ՑԱՆԿԱՆՈՒՄ Է ՎԱՐՁԵԼ 5 ԿԱՄ 6 ՍԵՆՅԱԿԱՆՈՑ ԿԱՀԱՎՈՐՎԱԾ ԱՌԱՆՁՆԱՏՈՒՆ ԱՅԳԵՁՈՐ ԹԱՂԱՄԱՍՈՒՄ:

Խնդրում ենք զանգահարել 52-46-61 հեռախոսահամարներով ադմինիստրացիայի բաժին:

NAAVI

AVIACORPORATION

«ՆԱԱՎԻ» ավիաընկերությունը առաջարկում է

ԵՐԵՎԱՆ-ՕՄՍԿ-ԽԱԲԱՐՈՎՍԿ

ավիաուղու մարդատար եւ բեռնատար ինքնաթիռներով:

Հասցեն՝ «Սեւան» հյուրանոց, 120 սենյակ:
Հեռախոսներ՝ 56-49-78, 58-26-53

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՅԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 582863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Թերթին ձեւաւորման եւ շարադասողների ներդրում ՊԱՒԵԼ ՂԱԼԱՔՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@